

Natuurtoets

**Aanleg 110 kV kabelverbinding Nijverdal -
Rijssen**

Toetsing Wet Natuurbescherming en NNN

projectnummer 0432422.100
definitief
26 juni 2020

Natuurtoets

Aanleg 110 kV kabelverbinding Nijverdal - Rijssen

Toetsing Wet Natuurbescherming en NNN

projectnummer 0432422.100
documentnummer 432422-ECO-01
definitief revisie 02
26 juni 2020

Auteur

D. Broström

Opdrachtgever

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310
6812 AR ARNHEM

datum vrijgave	beschrijving revisie 02	goedkeuring	vrijgave
26-06-2020	definitief	M.L. Braad 	R.S. Raap

Inhoudsopgave

Blz.

Conclusie en advies	1
1 Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Planvoornemen	5
1.3 Doel en onderzoeksvragen	6
1.4 Leeswijzer	6
2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming	7
2.1 Algemeen	7
2.2 Soortbescherming	7
2.2.1 Verordening vrijstelling soorten Provincie Overijssel	8
2.3 Gebiedsbescherming	9
2.3.1 Natura 2000	9
2.3.2 Natuurnetwerk Nederland	9
2.4 Bescherming van houtopstanden	10
3 Methodiek	11
3.1 Algemeen	11
3.2 Bureauonderzoek	11
3.3 Terreinbezoek	12
3.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	12
4 Resultaten	13
4.1 Gebiedsbeschrijving	13
4.2 Beschermde soorten	13
4.2.1 Resultaten bureauonderzoek	13
4.2.2 Resultaten terreinbezoek – ecologische bevindingen	15
4.2.3 Samenvatting beschermde soorten	24
4.3 Beschermde gebieden	25
4.3.1 Natuurnetwerk Nederland (NNN)	25
4.3.2 Natura 2000	27
5 Toetsing	29
5.1 Effectbepaling plan	29
5.2 Toetsing effect op beschermde soorten	29
5.2.1 Vogels	29
5.2.2 Zoogdieren	30
5.2.3 Reptielen	32
5.2.4 Amfibieën	33
5.2.5 Insecten-libellen	34

5.2.6	Insecten-Dagvlinders	34
5.2.7	Vaatplanten	34
5.3	Effecten op beschermde gebieden	35
5.3.1	Effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN)	35
5.3.2	Effecten op Natura 2000-gebieden	35
6	Bronnen	36

Bijlage 1 Wettelijk Kader

Bijlage 2 Tekening met natuurgebieden/waarden

Bijlage 3 Locatiekaarten maatregelen

Conclusie en advies

TenneT TSO B.V. is voornemens om een 110 kV kabelverbinding in de buurt van Nijverdal aan te leggen. Globaal is het tracé gelegen tussen de Helmkruidlaan 4 in Nijverdal en de Bovenleiding 1 in Rijssen. De lengte van het tracé is circa tien kilometer en loopt door verschillende terreintype. Voor de breedte van het te onderzoeken gebied voor de onderliggende natuurtoets is een zone van 250 meter aan weerszijde van het kabeltracé aangehouden. Het tracé begint in Nijverdal in een afwisselend landschap van een overstromingsgebied van de Midden Regge, weilanden en bospercelen. Aan de oostzijde van Nijverdal loopt het tracé door een industrieterrein. Vervolgens loopt het tracé hoofdzakelijk door weilanden en akkerbouwpercelen naar het zuiden. De kabel wordt deels door een open ontgraving en deels door een HDD-boring en persing aangelegd. Een overzicht van het tracé wordt weergegeven in figuur 1.1.

De voorgenomen werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd indien deze niet in strijd zijn met de Wet natuurbescherming en het beleid van het Natuurnetwerk Nederland. Daarom is inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en beschermde gebieden binnen de invloedsfeer van werkzaamheden en de effecten hierop. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In dit hoofdstuk is het advies gegeven dat voortkomt uit de conclusies van de uitgevoerde Natuurtoets.

Conclusies gebiedsbescherming

Natuurnetwerk Nederland

Het voorgenomen tracé loopt op een aantal plaatsen door NNN-gebieden. Dit betreft ook enkele delen van het tracé waar een open ontgraving wordt toegepast. Voor het grootste deel van het tracé dat door NNN-gebied loopt wordt de kabel echter aangelegd door middel van een gestuurde boring. De werkzaamheden hebben een tijdelijk karakter waardoor geen langdurig ruimtebeslag plaatsvindt in een gebied dat is aangewezen onder het NNN. Door het tijdelijke karakter en de aard van de werkzaamheden kan de huidige situatie na afronding van de werkzaamheden hersteld worden.

Aan de hand van de gegevens welke tijdens het terreinbezoek zijn verkregen is beoordeeld dat de voorgenomen werkzaamheden geen blijvend negatieve effecten op de wezenlijke en kenmerkende waarden van NNN gebieden hebben. Hierdoor zijn vervolgstappen niet noodzakelijk en hoeft geen uitgebreidere toetsing te worden uitgevoerd.

Natura 2000

Het tracé loopt niet door een Natura2000-gebied. Er komen ook geen beschermde gebieden (N2000-gebieden) voor binnen de invloedsfeer, met uitzondering van stikstofdepositie, van het projectgebied. Het dichtstbijzijnde Natura2000-gebied is het Wierdense Veld op circa 500 meter vanaf het kabeltracé.

Van directe aantasting van het Natura 2000-gebied is dan ook geen sprake. In dit geval kunnen alleen externe effecten van toepassing zijn op het betreffende Natura 2000-gebied.

Om deze externe effecten te beoordelen wordt geadviseerd om voorafgaand aan de werkzaamheden een AERIUS-berekening te doen om een inschatting te maken van het effect van stikstof op omliggende Natura 2000-gebieden. Zie ook Tabel 1. Een aandachtspunt hierbij is dat de wetgeving rondom stikstof momenteel veel in beweging is.

Bescherming houtopstanden

Ten behoeven van het onderliggende project is separaat van deze Natuurtoets een boominventarisatie uitgevoerd (Antea Group, mei 2020). In de rapportage met betrekking tot de boominventarisatie wordt ingegaan op beschermde houtopstanden. In deze rapportage wordt verder niet ingegaan op de bescherming van houtopstanden.

	Natura 2000	NNN
Aanwezig binnen invloedsfeer?	Ja	Ja
Effecten?	Mogelijk is sprake van relevante stikstofdepositie.	Nee
Vereiste vervolgstappen aan de orde?	Aan de hand van een AERIUS berekening kan bepaald worden of er verdere vervolgstappen aan de orde zijn.	Nee
Is het plan uitvoerbaar in het kader van de gebiedsbescherming?	Afhankelijk van resultaten AERIUS-berekening.	Ja

Conclusies soortenbescherming

In het projectgebied komen beschermde soorten voor die mogelijk negatieve effecten ondervinden als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden. In de nabijheid van het projectgebied zijn tevens mogelijk jaar rond beschermde vogelnesten aanwezig. Verder kunnen er verblijfplaatsen en essentiële vliegroutes van vleermuizen binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden aanwezig zijn. Ook zijn mogelijk beschermde soorten uit de volgende soortgroepen binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden aanwezig: reptielen, amfibieën, libellen, dagvlinders en vaatplanten. Onderstaand worden de conclusies per soortgroep aangegeven.

Overzicht

In tabel 1 is aangegeven welke gevolgen de aanwezigheid van (het leefgebied van) deze soorten heeft voor het voorliggende project. Aangegeven is of een nader onderzoek nodig is, of er sprake is van een overtreding van de Wet Natuurbescherming, of dit middels maatregelen voorkomen kan worden en of bij de uitvoering van het project een ontheffing nodig is. In Hoofdstuk 5 van deze Natuurtoets staat de onderbouwing voor de gegeven conclusies.

Tabel 1. Mogelijk voorkomen van en effecten op beschermde soorten in het projectgebied.

Soort	Ingrep versturend	Nader onderzoek	Ontheffing noodzakelijk	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	Mogelijk	Nee	Nee	Werken buiten het broedseizoen. Indien dit niet mogelijk is voor aanvang van de werkzaamheden schouwen op de aanwezigheid van concrete broedgevallen.
Broedvogels (jaarrond beschermd nest)	Mogelijk	Mogelijk	Mogelijk	Werken buiten het broedseizoen. Indien dit niet mogelijk is voor aanvang van de werkzaamheden schouwen op de aanwezigheid van concrete broedgevallen.
Door Provincie Overijssel aangewezen weidevogelsoorten (categorie 5) met een jaarrond beschermde nestlocatie	Mogelijk	Mogelijk	Mogelijk	Werken buiten het broedseizoen. Indien dit niet mogelijk is dienen de betreffende soorten ter plaatse van de open ontgravingen in agrarische percelen eerst inzichtelijk te worden gemaakt.
Vleermuizen (verblijfplaatsen en vliegroutes)	Mogelijk	Ja	Mogelijk	Nader onderzoek is alleen noodzakelijk wanneer volwassen bomen, bomen uit een lijnvormige structuur worden verwijderd of wanneer in de actieve periode van vleermuizen binnen een zone van 25 meter vanaf volwassen bomen kunstmatige verlichting wordt gebruikt.
Landzoogdieren	Mogelijk	Nee	Nee	Zorgplicht.
Reptielen	Mogelijk	Ja	Mogelijk	Treffen van soort specifieke maatregelen (Hoofdstuk 5.2.3 en bijlage 3).
Amfibieën	Mogelijk	Mogelijk	Mogelijk	Treffen van soort specifieke maatregelen (Hoofdstuk 5.2.4 en bijlage 3).
Insecten-Libellen	Mogelijk	Nee	Nee	Zorgplicht
Insecten-Dagvlinders	Mogelijk	Nee	Nee	Zorgplicht
Vaatplanten	Mogelijk	Ja	Mogelijk	Zorgplicht

Zorgplicht

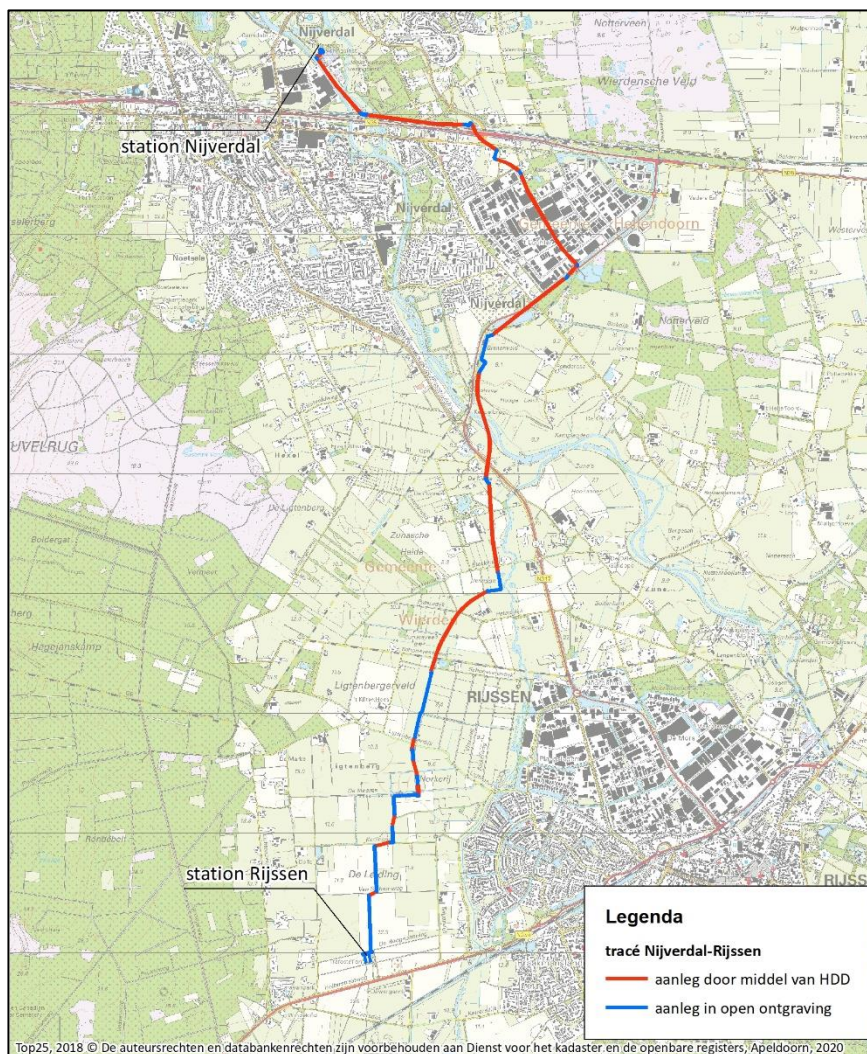
In de Wet natuurbescherming is een zorgplicht opgenomen. In het tekstkader in Bijlage I staat het wetsartikel uitgeschreven. De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. De initiatiefnemer/uitvoerder is verantwoordelijk voor een adequate naleving van de algemene zorgplicht tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van TenneT TSO B.V. is door Antea Group in juli 2018 – april 2019 een natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de aanleg van de 110 kV kabelverbinding Nijverdal-Rijssen. De voorliggende Natuurtoets is een actualisatie van de eerder uitgevoerde Natuurtoets.

TenneT heeft in het 110kV netdeel Harculo verschillende knelpunten gesignaleerd die een risico vormen voor de continuïteit van de elektriciteitsvoorziening in de toekomst. Door de aanleg van nieuwe 110 kV verbindingen en de verzwaring van bestaande 110 kV verbindingen wordt het hoogspanningsnet in de regio aanzienlijk versterkt. Onderdeel van deze verzwaring is de aanleg van de 110 kV kabelverbinding tussen 110 kV station Nijverdal en 110 kV station Rijssen (NVD-RS110), dubbel circuit.

Figuur 1.1: Topografische ligging tracé Nijverdal-Rijssen (rood: HDD boringen, blauw open ontgravingen)

De lengte van het tracé is circa tien kilometer en loopt afwisselend door de bebouwde kom, agrarisch gebied en natuurgebied. Voor de breedte van het te onderzoeken gebied is een zone van 250 meter aan weerszijde van het kabeltracé aangehouden.

De kabelverbinding wordt deels door een open ontgraving en deels door een HDD-boring en persing aangelegd. Onderhavige Natuurtoets heeft betrekking op het in figuur 1.1 aangegeven tracé.

Ruimtelijke plannen, zoals de voorgenomen werkzaamheden dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving. Er dient onderzocht te worden of het plan effect heeft op beschermde soorten of beschermde gebieden (Wet natuurbescherming; Wnb en Natuurnetwerk Nederland). Werkzaamheden mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de Natuurtoets aan de hand van de bureaustudie en het terreinbezoek beschreven. In deze Natuurtoets wordt aangegeven of een nader onderzoek noodzakelijk is, of er sprake is van een overtreding van de Wet Natuurbescherming, of dit middels maatregelen voorkomen kan worden en of voor de uitvoering van het project een ontheffing nodig is.

1.2 Planvoornemen

TenneT is voornemens om een 110 kV kabelverbinding tussen Nijverdal en Rijssen aan te leggen. De lengte van het tracé is circa tien kilometer en kruist verschillende terreintype. De kabel wordt deels door een open ontgraving en deels door een HDD-boring en persing aangelegd. Op punten waar het tracé bos, water, kruispunten, een spoorlijn en provinciale wegen kruist wordt de kabelverbinding aangelegd door middel van een gestuurde boring. Vooral weilanden en akkerbouwpercelen worden gepasseerd door middel van een open ontgraving. Ook in wegbermen wordt op sommige locaties de kabel door middel van een open ontgraving aangelegd. Hiervoor zullen langs de Industrieweg in Nijverdal enkele halfwas bomen verwijderd worden. Tevens zal op de locatie van de open ontgraving ten zuiden van de waterzuivering in Nijverdal een groter oppervlakte dan noodzakelijk is voor de aanleg van de leidingen de vegetatie worden verwijderd ten behoeven van onderzoek naar mogelijk aanwezige explosieven. Het voornemen is om de werkzaamheden in 2020 uit te voeren.

1.3 Doel en onderzoeksvragen

Het doel van voorliggende Natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen werkzaamheden met de beschermde soorten en beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland; NNN) en het bepalen of het plan in dit perspectief uitvoerbaar is.

De volgende onderzoeksvragen zijn van toepassing:

- Welke in het kader van de Wnb beschermde soorten (en/of vaste rust- en verblijfplaatsen) komen voor in het beïnvloedingsgebied van het plan?
- Vinden als gevolg van de werkzaamheden welke uitgevoerd worden ten behoeven van het plan effecten plaats op deze soorten en worden daarbij verbodsbepalingen overtreden?
- Is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen en zo ja welke zijn dit?
- Komen in de beïnvloedingszone van het plangebied beschermde natuurgebieden voor? Zo ja, welke zijn dit en wat zijn de gevolgen hierop?
- Dienen vervolgstappen in de vorm van een compensatieplan opgesteld te worden of zijn andere vervolgstappen aan de orde?

Op bovenstaande vragen wordt in hoofdstuk 4 en 5 een antwoord gegeven (zie ook de leeswijzer).

1.4 Leeswijzer

De Natuurtoets is als volgt opgebouwd:

- Conclusie en advies;
- Hoofdstuk 1 geeft de aanleiding van de Natuurtoets en het planvoornemen;
- Hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader;
- Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op de methodiek van de Natuurtoets;
- Hoofdstuk 4 beschrijft het gebied en gaat in op de ecologische waarden en de beschermde soorten en gebieden in (de omgeving) van het plangebied;
- Hoofdstuk 5 toetst het plan aan de Wet natuurbescherming en het NNN.

2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft het wettelijk kader van de soortenbescherming (paragraaf 2.2) en de gebiedsbescherming (paragraaf 2.3) relevant voor voorliggende Natuurtoets.

2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wnb regelt de bescherming van Natura2000-gebieden, bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden. Naast bescherming vanuit de Wnb, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Het betreft het 'Natuur netwerk Nederland' (hierna NNN). De bescherming van het NNN verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen) en niet via de natuurwetgeving.

2.2 Soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving.

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal vogelsoorten, indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt.

Van sommige vogels zijn de nesten of nestlocaties niet alleen tijdens het broedseizoen maar het hele jaar beschermd. Hiervoor is de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten" (LNV, 2009) opgesteld. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1t/m4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod op om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb, zie ook Bijlage tabel C en D van voorliggende rapportage. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies. Indien bij het voornemen gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaats vindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie. Zie de Bijlage voor een uitgebreide toelichting

2.2.1 Verordening vrijstelling soorten Provincie Overijssel

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

De Provinciale Staten van Overijssel hebben op 1 december 2019 de 'Verordening vrijstellingen soorten Overijssel' vastgesteld. Via deze verordening is vrijstelling verleend voor de verboden ter bescherming van algemene soorten op grond van de Wet natuurbescherming.

Algemeen voorkomende soorten binnen de provincie (zoals konijn, haas en gewone pad) zijn door het vaststellen van deze Verordening vrijgesteld. Niet vrijgesteld zijn de wezel, bunzing, hermelijn en egel. Voor deze kleine marterachtigen en de egel staat onvoldoende vast hoe de staat van instandhouding is indien overtreding van verbodsbepalingen van artikel 3.10 op treedt als gevolg van een project. Onder de Flora- en faunawet waren deze drie marterachtige en de egel vrijgesteld van ontheffingsplicht, maar sinds 1 januari 2017 zijn deze soorten beschermd. Indien er sprake is van een overtreding van verbodsbepaling van artikel 3.10 i.r.t. deze soorten geldt een ontheffingsplicht.

Tevens heeft de Provincie Overijssel een aanvullende lijst opgesteld van vogels waarvan de nestlocatie jaarrond beschermd is. Dit zijn onder andere boerenwaluw, huiswaluw, oeverwaluw en torenvalk. Ook de nestlocaties van de grutto, veldleeuwerik, turreluur en wulp zijn op de lijst met jaarrond beschermde nestlocaties geplaatst in de Provincie Overijssel. De volledige lijst is te raadplegen op de website van de Provincie Overijssel.

2.3 Gebiedsbescherming

2.3.1 Natura 2000

Natura 2000-gebieden zijn natuurgebieden van groot internationaal belang. Deze gebieden zijn aangewezen onder de Europese Habitat- en / of Vogelrichtlijn. Voor de gebieden en de daarbij aangewezen soorten en habitattypen zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Een activiteit mag niet leiden tot significant negatieve effecten op deze doelen of tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken van het gebied. Indien op voorhand significante effecten niet uitgesloten kunnen worden dient een Passende beoordeling opgesteld te worden.

Bij de toets aan de Wnb-gebiedsbescherming kan blijken dat het project mogelijk leidt tot een effect via stikstofdepositie op de betreffende Natura 2000-gebieden. Indien noodzakelijk zijn vervolgstappen met betrekking tot stikstofdepositie voor het project maatwerk. Voorgesteld wordt om eerst een AERIUS-berekening te laten uitvoeren. Op basis van deze berekening is een advies op maat mogelijk.

2.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is een stelsel van ecologisch hoogwaardige natuurgebieden; de Natura2000-gebieden maken daar deel van uit. Naast de Natura 2000-gebieden bevat het NNN ook overige leefgebieden van soorten en – om isolatie te voorkomen - gebieden die een verbinding vormen tussen natuurgebieden. Het NNN is onderdeel van het actieve beleid om bedreigde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding te brengen. De natuurgebieden die behoren tot het NNN en hun functies worden planologisch beschermd, hier geldt het ‘nee, tenzij’- principe. De planologische bescherming betekent in het kort dat geen nieuwe bestemmingen worden toegestaan die per saldo leiden tot een significante aantasting van de oppervlakte, de kwaliteit en de samenhang van het NNN. Hieraan wordt getoetst bij de verlening van een omgevingsvergunning op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

2.4 Bescherming van houtopstanden

Naast soortbescherming en gebiedsbescherming voorziet de Wet natuurbescherming ook in de bescherming van houtopstanden (hoofdstuk 4 van de Wnb). Wanneer bomen gekapt worden kan er vanuit de Wnb een herplantingsplicht bestaan. De bescherming van houtopstanden kent geen vergunningstelsel maar enkel een meldings- en herplantplicht.

Ten behoeven van het voornemen worden langs de Industrieweg en de Burgemeester H. Boersingel (N347) in Nijverdal een aantal bomen gekapt. De betreffende locatie ligt binnen de grens van de bebouwde kom Wnb. Hierdoor vallen deze bomen niet onder de bescherming van houtopstanden Wnb maar alleen onder de APV van de gemeente Hellendoorn.

Tevens wordt ten behoeven van de aanleg van het leidingtracé het verdeelstation in Nijverdal uitgebreid. Voor deze uitbreiding van het verdeelstation zullen ook enkele bomen gekapt worden. De uitbreiding van het verdeelstation in Nijverdal wordt in een separate rapportage verwerkt.

Ten behoeven van het voorliggende project is separaat van deze natuurtoets een boominventarisatie uitgevoerd. De resultaten van de boominventarisatie worden in een aparte rapportage weergegeven.

In deze rapportage wordt niet verder ingegaan op bescherming van houtopstanden.

3 Methodiek

Dit hoofdstuk beschrijft de methodiek die gehanteerd wordt tijdens het bureauonderzoek en gedurende het terreinbezoek van voorliggende Natuurtoets. Vervolgens wordt aangeduid hoe deze gegevens leiden tot een conclusie.

3.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

1. Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het plan;
2. Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten. De terreinbezoeken hebben in september en oktober 2018 en maart en april 2019 plaatsgevonden.

3.2 Bureauonderzoek

Afbakening beschermde soorten

In het bureauonderzoek wordt specifiek gekeken naar soorten uit de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), soorten van de Habitatrichtlijn (artikel 3.5) en 'andere' beschermde soorten (artikel 3.10). Voorgenoemde soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn bijlage IV-soorten, bijlage II Verdrag van Bern en bijlage I Verdrag van Bonn) en moeten worden getoetst op voorkomen en het projecteffect. Treden effecten op, of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Wnb.

'Andere' beschermde soorten die zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen (zie tabel C en D in de bijlage) zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in de provincie dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt het voorliggende project. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Bronnen

Om een beeld te krijgen van de verspreiding en (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten in en rond het projectgebied, is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Hierbij is nagegaan of er in de periode 2013-2018 beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het projectgebied. Ook worden indien relevant regionale bronnen en verspreidingsatlassen gebruikt. Deze verspreidingsatlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het projectgebied. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie wordt een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het projectgebied voor zouden kunnen komen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ. Om inzicht te krijgen in de ligging van het projectgebied t.o.v. van het NNN is de provinciale website geraadpleegd.

3.3 Terreinbezoek

Ten behoeve van dit project is naast deze natuurtoets ook een boominventarisatie uitgevoerd. Hierbij zijn alle bomen welke binnen de invloedsfeer van de openontgraving staan in kaart gebracht. De terreinbezoeken voor deze twee onderdelen zijn gecombineerd uitgevoerd. De verschillende terreinbezoeken voor deze rapportage hebben in september en oktober van 2018 maart, april van 2019 plaatsgevonden. Naar aanleiding van de kleine tracé wijziging in mei 2020 is ook een terreinbezoek in mei 2020 uitgevoerd. Hierbij is alleen het gewijzigde tracé beoordeeld.

3.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en verschillende terreinbezoeken kan worden bepaald of het plan uitvoerbaar is, of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

4 Resultaten

In [paragraaf 4.1](#) wordt allereerst een gebiedsbeschrijving van het projectgebied gegeven. Vervolgens wordt in [paragraaf 4.2](#) ingegaan op de resultaten van de in het gebied aanwezige of verwachte beschermde soorten (uiteenzetting van de resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek), waarna in [paragraaf 4.3](#) de ligging van gebieden beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming en het NNN in de omgeving van het projectgebied aangegeven wordt.

4.1 Gebiedsbeschrijving

Het projectgebied bestaat uit verschillende terreintypen. Zo loopt de noordzijde van het kabeltracé door een overstromingsgebied van de Midden Regge, weilanden en een bosperceel. Hierna wordt een spoorlijn en de N35 gekruist. Vervolgens loopt het tracé naar het zuiden door een industrieterrein. Via de berm van de N347 en enkele weilanden aan de zuidzijde van de N347 loopt het tracé verder door naar het zuiden. Hier worden de gemeentegrenzen tussen de gemeente Hellendoorn, de gemeente Wierden en de gemeente Rijssen-Holten gepasseerd. Na de beek Midden Regge en de provinciale weg Zuna (N347) loopt het tracé voornamelijk door agrarische percelen.

4.2 Beschermde soorten

4.2.1 Resultaten bureauonderzoek

Uit de recente verspreidingsinformatie blijkt dat in of nabij het projectgebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen (binnen een straal van 2,5 kilometer). Dit betreft de beschermde soorten genoemd in Habitatrichtlijn (bijlage IV onderdeel a en b) en overige Europese verdragen, niet-vrijgestelde 'andere soorten' uit bijlage I (onderdeel a en b) van de Wet natuurbescherming en vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest. De soorten zijn weergegeven in tabel 4.1.

Tevens heeft de gemeente Hellendoorn aangegeven dat de rietorchis binnen de gemeente grenzen van Hellendoorn beschermd dient te worden. Met het ingaan van de Wet natuurbescherming op 1 januari 2017 is deze soort niet meer landelijk beschermd.

Tabel 4.1. Overzicht waargenomen beschermde soorten (Habitatrichtlijn en overige Europese verdragen vallend onder artikel 3.5 (HR), lijsten A en B behorende bij artikel 3.10) en vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest aangegeven met een 'X', in de directe omgeving (2500 m) van het plangebied (NDFF, 2014-2019). Deze informatie is (deels) afkomstig uit de NDFF (9-6-2020) en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

Soortgroep	Soort	JRB	HR (art 3.5)	A/B (art 3.10)
Vogels met een jaarrond beschermd nest*	Buizerd	X		
	Boomvalk	X		
	Slechtvalk	X		
	Sperwer	X		
	Torenvalk	X		
	Havik	X		
	Steenuil	X		
	Bosuil	X		
	Kerkuil	X		
	Huismus	X		
	Roek	X		
	Raaf	X		
	Grote gele kwikstaart	X		
	Ooievaar	X		
	Zwarte specht	X		
	Gierzwaluw	X		
	Boerenzwaluw	X		
	Huiszwaluw	X		
Zoogdieren	Boommarter			X
	Steenmarter			X
	Bunzing			X
	Das			X
	Eekhoorn			X
	Otter		X	
	Gewone dwergvleermuis		X	
	Ruige dwergvleermuis		X	
	Gewone grootoorvleermuis		X	
	Franjestaart		X	
	Watervleermuis		X	
	Laatvlieger		X	
Reptielen	Hazelworm			X
	Levendbarende hagedis			X
	Zandhagedis		X	
	Ringslang			X
Amfibieën	Heikikker		X	
	Kamsalamander		X	
	Poelkikker		X	

	Boomkikker		X	
Vissen	Geen waarnemingen bekend			
Insecten - Libellen	Beekrombout			X
	Gevlekte witsnuitlibel			X
	Hoogveenglanslibel			X
	Sierlijkewitsnuitlibel			X
Insecten - Kevers	Geen waarnemingen bekend			
Insecten - Dagvlinders	Grote weerschijnvlinder			X
	Kleine ijsvogelvlinder			X
Vaatplanten	Knolspirea			X
	Rietorchis			Gemeente Hellendoorn
Overige soortgroepen	Geen waarnemingen bekend			

*Categorie 5: de afweging of er sprake is van een jaarrond beschermd uit categorie 5 wordt gemaakt bij de beschrijving van de resultaten van het terreinbezoek.

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is vervolgens nagegaan of het projectgebied een functie vervult voor (onder andere) deze soorten en of effecten aan de orde zijn.

4.2.2 Resultaten terreinbezoek – ecologische bevindingen

Op basis van het bureauonderzoek wordt per soortgroep ingegaan op de eventuele (kans op) aanwezigheid van beschermde soorten in het projectgebied.

Het projectgebied beslaat een groot oppervlakte en strekt zich uit over een aanzienlijk gebied met verschillende terreintypen. Hierdoor is het voorkomen van beschermde soorten uit veel verschillende soortgroepen mogelijk. Voor al deze soortgroepen wordt beoordeeld of essentieel leefgebied binnen het projectgebied aanwezig is.

Vogels

Soorten met jaarrond beschermd nest (categorie 1 t/m 4)

Zoals eerder aangegeven is er een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en waarbij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten. Uit de bureaustudie komen in deze categorie een achttiental soorten naar voren. Deze soorten worden in Tabel 4.1 weergegeven.

Van deze soorten zijn tijdens het terreinbezoek de buizerd, torenvalk, roek, boerenwaluw, huiswaluw en de huismus waargenomen.

De buizerd en roek bouwen hun nest in grote bomen. De torenvalk bouwt zijn nest vaak in nestkasten of oude nesten van kraaiachtige. Binnen de contouren van de voorgenomen werkzaamheden zijn veel grote bomen welke hiervoor in aanmerking komen aanwezig. Nesten welke mogelijk van de buizerd, torenvalk of roek zijn, zijn binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden echter niet waargenomen. De roek is een koloniebroeder. Binnen de contouren van de contouren van het werkterrein is geen roekenkolonie waargenomen.

Boerenwaluw en huiswaluw bouwen hun nest aan gebouwen. Er zullen geen werkzaamheden aan of nabij gebouwen plaatsvinden. Zodat negatieve gevolgen voor deze soorten uitgesloten kunnen worden. Ook de huismus bouwt zijn nest in gebouwen, vaak onder de dakbedekking.

Binnen de contouren van de werkzaamheden zijn verschillende gebouwen aanwezig maar deze worden niet gesloopt.

Waarde projectgebied voor kenmerkende vogelsoorten

Naast het voorkomen van jaarrond beschermde nesten is, in het kader van biodiversiteit doelstellingen, tevens de waarde van het projectgebied voor kenmerkende vogelsoorten onderzocht. De overstromingsgebieden langs de Midden Regge en beken, de vegetatie langs de wegen, de akkers en de verschillende bomen en bospercelen kunnen een functie hebben voor belangrijke kritische soorten zoals graspieper, glanskop, gekraagde roodstaart en veldleeuwerik. Door de aanwezigheid van meerdere kenmerkende soorten kan worden geconcludeerd dat de vegetatie in de directe omgeving van het kabeltracé een belangrijke bijdrage levert aan de lokale biodiversiteit.

In onderstaande tabel zijn de soorten weergegeven (zie tabel 4.2) welke tijdens de terreinbezoeken zijn waargenomen.

Categorie 5-soorten

Naast soorten met jaarrond beschermde nesten zijn er categorie-5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Van de in Overijssel jaarrond beschermde categorie 5 soorten grutto, tureluur, veldleeuwerik en wulp zijn binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden enkele waarnemingen bekend (NDFF). Deze waarnemingen zijn onder andere ten noorden van het eindstation in Rijssen gedaan. Ook ten zuiden van het eindstation, op circa één kilometer van het projectgebied zijn waarnemingen van deze soorten bekend.

Er zijn geen overige categorie-5-soorten binnen het projectgebied te verwachten die zeldzaam zijn in de directe omgeving of onvoldoende nestgelegenheid hebben in de directe omgeving. Het is wel te verwachten dat algemeen voorkomende vogels binnen het projectgebied hun nest bouwen. Tijdens het terreinbezoek zijn verschillende vogels waargenomen. Gevolgen van het plan op beschermde vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/m 4 en 5) wordt in Hoofdstuk 5 behandeld.

Tabel 4.2. Waargenomen vogels in en nabij het projectgebied.

Locatie	Waargenomen soorten
Projectgebied	Kauw, zwarte kraai, ekster, gaai, merel, meerkoet, waterhoen, wilde eend, kievit, torenvalk, buizerd, blauwe reiger, vink, groenling, koolmees, pimpelmees, staartmees, winterkoning, koperwiek, kramsvogel, grote bonte specht, groene specht, veldleeuwerik, graspieper, kneu, bokje, boerenwaluw en huiswaluw.

Zoogdieren

Uit de bureaustudie zijn de volgende beschermde soorten zoogdieren naar voren gekomen: bunzing, boommarter, steenmarter, das, eekhoorn, otter, egel, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, franjestaart, watervleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger. Het verband tussen de bureaustudie en de bevindingen van het terreinbezoek wordt hieronder toegelicht.

Vleermuizen

De gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn in Nederland voornamelijk gebouw-bewonende soorten. De ruige dwergvleermuis en de watervleermuis zijn voornamelijk boom-bewonende soorten en de gewone grootoorvleermuis wordt zowel in gebouwen als in bomen aangetroffen.

Vaste rust- en verblijfplaatsen.

Figuur 4.1. Boom met holten langs het tracé.

In het kader van de voorgenomen werkzaamheden vinden geen werkzaamheden aan gebouwen plaats, maar binnen de contouren van de voorgenomen werkzaamheden kunnen wel verblijfplaatsen van gebouw-bewonende vleermuizen aanwezig zijn. In het bos nabij de Kappertsweg aan de noordzijde van het tracé is een vleermuiskelder aanwezig. Binnen het projectgebied zijn veel bomen met holtes en gaten die geschikt kunnen zijn als vaste rust- en verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig. Het voorkomen van verblijfplaatsen van boom-bewonende vleermuizen binnen het projectgebied wordt zeer waarschijnlijk geacht.

Vliegroutes

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschappelijke structuren (zoals bomenrijen en watergangen) als vliegroutes. De verschillende bomenrijen langs het tracé maken mogelijk onderdeel uit van (essentiële) vliegroutes. Ten behoeve van de voorgenomen werkzaamheden worden enkele bomen verwijderd. Langs de Burgemeester H. Boersingel worden een aantal halfwas eiken uit een bomenrij verwijderd. Deze bomenrij bevindt zich langs een watergang welke mogelijk als vliegroute door vleermuizen wordt gebruikt. Door het verwijderen van de bomen ontstaat een onderbreking van minder dan 50 meter in een gesloten bomenrij. De gevolgen van de werkzaamheden op vliegroutes van vleermuizen worden in hoofdstuk 5.2.2 behandeld.

Foerageergebied

Boven het te volgen tracé wordt mogelijk door vleermuizen gefoerageerd. In de omgeving zijn echter ruim voldoende alternatieve foerageergebieden voorhandig. De werkzaamheden zullen een beperkt deel van het foerageergebied beïnvloeden. Negatieve effecten op foeragerende vleermuizen worden uitgesloten.

Overige zoogdieren

Buiten de genoemde beschermde vleermuissoorten wordt nog een aantal andere beschermde zoogdieren in of nabij het projectgebied in de NDFF aangegeven. Dit zijn: bunzing, boommarter, steenmarter, das, eekhoorn, egel en otter. Uit het terreinbezoek is gebleken dat voor al deze soorten geschikt biotoop binnen het projectgebied aanwezig is.

Naast het voorkomen van de genoemde soorten is, in het kader van biodiversiteit doelstellingen, tevens de waarde van het projectgebied voor kenmerkende zoogdieren onderzocht. Vooral de overstromingsgebieden langs de Midden Regge en beken kunnen een functie hebben voor belangrijke kritische soorten zoals dwergmuis en waterspitsmuis. Door de mogelijke aanwezigheid van meerdere kenmerkende soorten kan worden geconcludeerd dat de vegetatie in de directe omgeving van het kabeltracé een belangrijke bijdrage levert aan de lokale biodiversiteit.

De **bunzing** is vergeleken met de wezel en hermelijn veruit de grootste en zwaarste marter. De bunzing komt voor in allerlei landschappen voor, als er maar dekking is in de vorm van greppels, houtwallen, zoomvegetaties, ruigtes en bijvoorbeeld schuurtjes. Waterrijke gebieden hebben de voorkeur. De voedselbeschikbaarheid bepaald de omvang van het territorium, het varieert van 8 tot zelfs 1.000 ha. Schuilplaatsen van de soort bestaan uit oude hollen van konijnen en ratten, houtstapels en takkenrillen.

Binnen het projectgebied is geschikt biotoop voor de bunzing aanwezig.

De **boommarter** komt in allerlei type en leeftijden bos voor. Boommarters kiezen hun rustplaatsen vaak in boomholten, konijnen-, vossen of dassenhollen, tussen boomwortels of onder takkenrillen. Nesten zitten vaak in oude spechten- of eekhoornholten. Ook inrottingsholten en soms gebouwen worden gebruikt. Boommarters maken meestal niet zelf een nest maar passen een bestaand nest aan.

De **steenmarter** wordt aangetroffen in steenachtige biotopen, zoals steengroeven, rotsige hellingen en gebouwen. Hij komt voor in parkachtige landschappen, maar ook in bos loze gebieden. Hij is vooral te vinden in de nabijheid van dorpen en boerderijen en soms zelfs in grote steden. De voorkeur gaat bij de steenmarter uit naar gebieden met kleinschalige landbouw met oude schuren, heggen en geriefhoutbosjes.

De **das** leeft in allerlei soorten biotopen, met een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen.

Het leefgebied van de das moet voldoen aan voldoende dekking, weinig verstoring, een groot voedselaanbod en een bodem waarin ze goed kunnen graven, met een grondwaterstand van tenminste 1,5 m onder het maaiveld.

De **eekhoorn** leeft in of in de omgeving van grote bomen. Het nest wordt ook in grote bomen gebouwd (Zoogdierverseniging). Binnen het projectgebied zijn veel grote bomen aanwezig.

Egels zijn in de nacht actief. Overdag slapen egels onder dichtstruikgewas, in holtes onder boomwortels, in composthoppen of konijnenholten. Binnen het projectgebied is geschikt biotoop voor de egel aanwezig.

De meest kwetsbare biotopen zoals de overstromingszones en de oevers worden op de meeste plaatsen gepasseerd door middel van een gestuurde boring. Alleen ten zuiden van de waterzuivering in Nijverdal vindt in het overstromingsgebied van de Midden Regge een open ontgraving plaats. De gevolgen van deze werkzaamheden worden in hoofdstuk 5 behandeld. Waar de kwetsbare biotopen door een gestuurde boring worden gepasseerd zullen negatieve

effecten op deze locaties tot een minimum worden beperkt. De overige open ontgravingen vinden hoofdzakelijk in wegbermen, intensief beheerde weilanden en akkerbouwpercelen plaats. Doordat de werkzaamheden een tijdelijk karakter hebben en hoofdzakelijk in intensief in gebruik zijnde percelen plaatsvindt zal verstoring van (beschermde) soorten minimaal zijn.

Figuur 4.2. Overstromingsgebied aan de noordzijde van het tracé.

Amfibieën

Uit de bureaustudie zijn de volgende beschermde amfibieën naar voren gekomen: boomkikker, poelkikker, heikikker en kamsalamander.

Boomkikker

Buiten de voortplantingstijd leven boomkikkers op het land en ook tijdens de voortplantingstijd zitten ze overdag vaak in de oevervegetatie of aangrenzend struweel. Ze overwinteren op het land. De boomkikker heeft een voorkeur voor het landschapstype 'bos en struweel' en stelt hoge eisen aan zijn leefgebied. Als landhabitat zijn vooral zonnig gelegen zoom- en mantelvegetaties, vegetaties van meerjarige kruiden en braamstruwelen van belang. De boomkikker plant zich voort in visrijke, zonnig gelegen en matig voedselrijke wateren met een goed ontwikkelde oever- en watervegetatie (bron: RAVON).

Binnen het projectgebied is op verschillende plaatsen geschikt biotoop voor de boomkikker aanwezig. De potentieel meest geschikte locaties voor de boomkikker worden door een gestuurde boring gepasseerd. Echter langs de delen waar de kabels door middel van een open ontgraving wordt aangelegd is op een aantal plaatsen geschikt habitat zoals braamstruweel aanwezig. Braamstruweel vormt een geschikt landhabitat voor de boomkikker. Om te voorkomen dat habitat van de boomkikker verloren gaat tijdens de werkzaamheden of dat exemplaren tijdens de werkzaamheden het werkgebied binnen kunnen trekken dient een nader onderzoek naar aanwezigheid te worden uitgevoerd of dienen op voorhand een aantal maatregelen te worden genomen. Deze maatregelen worden in hoofdstuk 5.2.4. behandeld.

Poelkikker

De poelkikker heeft de voorkeur voor zonnige wateren. De oeverzone van deze wateren moet goed begroeid zijn. De poelkikker is een kritische soort, die houdt van voedselarm, schoon water. Hij wordt vooral aangetroffen in vennen, poelen en watergangen in hoogveengebieden en in uiterwaarden.

Binnen het projectgebied is op verschillende plaatsen geschikt biotoop voor de poelkikker aanwezig. Ten zuiden van de waterzuivering in Nijverdal vindt een open ontgraving plaats op een locatie welke een potentieel geschikt habitat voor de poelkikker herbergt. Ter plaatsen van de overige binnen het projectgebied liggende geschikte locaties voor de poelkikker worden de leidingen door een gestuurde boring aangelegd of deze locaties liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. De gevolgen van de voorgenomen werkzaamheden op de poelkikker worden in hoofdstuk 5.2.4 behandeld.

Heikikker

De heikikker wordt vooral aangetroffen in vochtige heidegebieden en in hoog- en laagveengebieden. Ook komt hij voor in vochtige schraalgraslanden, duinvalleien, bosranden en langs meren en rivieren. Hier moet dan wel struweel en hoge kruidige vegetatie aanwezig zijn. Het voortplantingsbiotoop bestaat uit ondiep stilstaand water met oevervegetatie.

Binnen het projectgebied is op verschillende plaatsen geschikt biotoop voor de heikikker aanwezig. Ten zuiden van de waterzuivering in Nijverdal vindt een open ontgraving plaats op een locatie welke een potentieel geschikt habitat voor de heikikker herbergt. Ter plaatsen van de overige binnen het projectgebied liggende geschikte locaties voor de heikikker worden de leidingen door een gestuurde boring aangelegd of deze locaties liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. De gevolgen van de voorgenomen werkzaamheden op de heikikker worden in hoofdstuk 5.2.4 behandeld..

Kamsalamander

De kamsalamander heeft een voorkeur voor kleinschalige landschappen met bospercelen, heggen en struwelen.

Het voortplantingsbiotoop bestaat voornamelijk uit matig voedselrijke tot voedselrijke, stilstaande wateren met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie. Veel vindplaatsen liggen in beek- of rivier-begeleidend gebied. De poel mag niet geheel beschaduwd zijn en moet permanent water bevatten. Vanaf half maart zijn de volwassen dieren in het water te vinden. Een deel van de dieren blijft het hele jaar in het water maar de meeste kamsalamanders verlaten eind juni het water.

Binnen het projectgebied is op verschillende plaatsen geschikt biotoop voor de kamsalamander aanwezig. De potentieel meest geschikte locaties voor de kamsalamander worden door een gestuurde boring gepasseerd of liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Reptielen

Uit de bureaustudie zijn de volgende beschermde reptielen naar voren gekomen: hazelworm, levendbarende hagedis, ringslang en zandhagedis.

Hazelworm

Hazelwormen leiden een verborgen leven. Het grootste deel van de dag leven ze onder de vegetatie en dood hout of ze verblijven in holen in de grond. De hazelworm heeft een voorkeur voor enigszins vochtige, met dichte vegetatie bedekte gebieden. De soort komt voor in open bossen, bosranden, heide, houtwallen, struwelen, spoor- en wegbermen, kalkgraslanden, vestingwerken, steenhopen, ruderaal plaatsen en tuinen (Bron: RAVON).

Binnen het projectgebied is op verschillende plaatsen geschikt biotoop voor de hazelworm aanwezig. De potentieel meest geschikte locaties voor de hazelworm worden door een gestuurde boring gepasseerd. Echter ook langs de delen waar de kabelverbinding door middel van een open ontgraving wordt aangelegd is op een aantal plaatsen geschikt biotoop voor de hazelworm aanwezig. Om te voorkomen dat de hazelworm tijdens de werkzaamheden verwond of gedood wordt dient nader onderzoek naar de aanwezigheid van de hazelworm te worden uitgevoerd of dienen op voorhand maatregelen te worden genomen. Deze maatregelen bestaan uit het afschermen van het potentiële leefgebied van het werkterrein van de open ontgraving. Dit kan gebeuren door het plaatsen van een amfibieën/reptielenscherm.

Levendbarende hagedis

Heide en hoogveen vormen de voorkeurs habitat van de levendbarende hagedis. De soort komt ook voor in open bossen en ruige graslanden, in bermen van (spoor)wegen en in een beperkt deel van de duinen. De levendbarende hagedis is een vochtminnende soort die in de genoemde landschapstypen veel wordt aangetroffen op oevers en vochtige terreindelen (Bron: RAVON). Binnen het projectgebied is op verschillende plaatsen geschikt biotoop voor de levendbarende hagedis aanwezig. De potentieel meest geschikte locaties voor de levendbarende hagedis worden door een gestuurde boring gepasseerd. Echter langs de delen waar de kabelverbinding door middel van een open ontgraving wordt aangelegd is op een aantal plaatsen geschikt biotoop voor de levendbarende hagedis aanwezig. Om te voorkomen dat de levendbarende hagedis tijdens de werkzaamheden verwond of gedood wordt dient nader onderzoek naar de aanwezigheid van de levendbarende hagedis te worden uitgevoerd en op een aantal locaties kunnen op voorhand maatregelen worden genomen. Deze maatregel bestaat uit het afschermen van het potentiële leefgebied van het werkterrein van de open ontgraving. Dit kan gebeuren door het plaatsen van een amfibieën/reptielenscherm.

De meest kwetsbare locatie met betrekking tot de levendbarende hagedis is de open ontgraving ten zuiden van de waterzuivering in Nijverdal. De gevolgen van de voorgenomen werkzaamheden voor deze soort worden in hoofdstuk 5.2.5. behandeld.

Ringslang

De ringslang is gebonden aan waterrijke habitats. Deze liggen veelal op zandgronden en op de overgangen van zandgrond naar veen- en kleigronden (Bron: RAVON).

Binnen het projectgebied is op verschillende plaatsen geschikt biotoop voor de ringslang aanwezig. De potentieel meest geschikte locaties voor de ringslang worden door een gestuurde boring gepasseerd. Doordat ringslangen menselijke aanwezigheid zoveel mogelijk mijden is de kans dat ringslangen tijdens de werkzaamheden hun intreden doen binnen het werkgebied en daardoor slachtoffer worden zeer gering.

Zandhagedis

In Nederland is de zandhagedis sterk gebonden aan duin- en heidegebieden. In het binnenland en in de kalkarme duinen wordt hij vooral aangetroffen in droge struikheideterreinen. In de

kalkrijke duinen komen de meeste zandhagedissen voor in het open struweelduin (Bron: RAVON).

Binnen het projectgebied is op een paar plaatsen geschikt biotoop voor de zandhagedis aanwezig. De potentieel meest geschikte locaties voor de zandhagedis worden door een gestuurde boring gepasseerd of liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

libellen

Uit de bureaustudie zijn de volgende beschermde libellen naar voren gekomen: beekrombout, gevlekte witsnuitlibel, hoogveenglanslibel en sierlijke witsnuitlibel.

Beekrombout

De beekrombout is een libel welke wordt aangetroffen bij schoon stromend water op de zandgronden.

Binnen het projectgebied is op een paar plaatsen geschikt biotoop voor de beekrombout aanwezig. De potentieel meest geschikte locaties voor de beekrombout worden door een gestuurde boring gepasseerd of liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Gevlekte witsnuitlibel

De gevlekte witsnuitlibel wordt aangetroffen bij heldere wateren: matig voedselrijke delen van laagveengebieden en matig voedselarme vennen.

Binnen het projectgebied is op een paar plaatsen geschikt biotoop voor de gevlekte witsnuitlibel aanwezig. De potentieel meest geschikte locaties voor de gevlekte witsnuitlibel worden door een gestuurde boring gepasseerd of liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Hoogveenglanslibel

De hoogveenglanslibel wordt vooral bij kleine hoogveenwatertjes met drijvende veenmospakketten en plassen met enige (kwel)stroming aangetroffen, niet bij open water. Vaak zijn er bomen in de buurt, daar foerageren de libellen nabij de boomtop.

Binnen het projectgebied is geen geschikt biotoop voor de hoogveenglanslibel aanwezig.

Sierlijke witsnuitlibel

Sierlijke witsnuitlibellen worden aangetroffen bij matig voedselrijke vennen, bosplasjes en door bos omgeven moerassen. Doorgaans alkalisch, helder water met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie. Ondanks bosachtige omgeving van het biotoop moet het water snel op kunnen warmen.

Binnen het projectgebied is op een enkele plaats geschikt biotoop voor de sierlijke witsnuitlibel aanwezig. De potentieel meest geschikte locaties voor de sierlijke witsnuitlibel worden door een gestuurde boring gepasseerd of liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Dagvlinders

Uit de bureaustudie zijn de volgende beschermde dagvlinders en libellen naar voren gekomen: grote weerschijnvlinder en kleine ijsvogelvlinder.

Grote weerschijnvlinder

De grote weerschijnvlinder heeft een voorkeur voor vochtige loofbossen waar ze het sap van rottende vruchten, bloedende bomen, mest en dode dieren drinken.

Binnen het projectgebied is op enkele plaatsen geschikt biotoop voor de grote weerschijnvlinder aanwezig. De potentieel meest geschikte locaties voor de grote weerschijnvlinder worden door een gestuurde boring gepasseerd of liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Kleine ijsvogelvlinder

De rups van de kleine ijsvogelvlinder leeft uitsluitend op kamperfoelie in vochtige halfopen loofbossen.

Binnen het projectgebied is op enkele plaatsen geschikt biotoop voor de kleine ijsvogelvlinder aanwezig. De potentieel meest geschikte locaties voor de kleine ijsvogelvlinder worden door een gestuurde boring gepasseerd of liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Vaatplanten

Uit de bureaustudie blijkt dat in de omgeving van het projectgebied exemplaren van de beschermde knolspirea zijn waargenomen. Tevens heeft de gemeente Hellendoorn aangegeven de rietorchissen, welke op percelen groeien die in eigendom van de gemeente zijn, te willen beschermen.

Knolspirea

Knolspirea staat op zonnige, matig voedselarme tot matig voedselrijke, niet bemeste, vrij droge tot vochtige, neutrale, vaak kalkhoudende, stikstofarme leem-, löss- en mergelbodems met een wisselende waterstand. Ze groeit in kalkgraslanden, op heiden op basische rotsbodem, in bermen en in boszomen (Bron: FLORON).

Binnen het projectgebied is op enkele plaatsen geschikt biotoop voor de knolspirea aanwezig. De potentieel meest geschikte locaties voor de knolspirea worden door een gestuurde boring gepasseerd. Alleen ten zuiden van de waterzuivering in Nijverdal vindt een open ontgraving plaats op een locatie welke een potentieel geschikt biotoop voor de knolspirea herbergt. Bij het nader onderzoek dat in de periode juni-juli 2019 is uitgevoerd (Antea Group 2019) is de soort binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden niet is aangetroffen.

Rietorchis

Met het ingaan van de Wet natuurbescherming in 2017 is de rietorchis niet meer landelijk beschermd. De gemeente Hellendoorn heeft echter aangegeven deze soort op de percelen in eigendom van de gemeente te willen beschermen.

Rietorchis staat vaak op iets open, zonnige tot licht beschaduwde, vochtige tot natte, 's zomers hooguit oppervlakkig uitdrogende, matig voedselrijke, ± basenrijke en stikstofarme, matig zure tot kalkhoudende grond. Deze ondersoort groeit in allerlei graslandtypen, in tril- en brakwatervenen, in begraasd of gemaaid rietland, langs greppels en kwelsloten, in duinvalleien, buitendijkse waarden en moerassen, op zandplaten, opgespoten terreinen en in afgravingen, in bermen en langs spoorwegen (Bron: FLORON).

Binnen het projectgebied is op een aantal plaatsen geschikt biotoop voor de rietorchis aanwezig. Hier zijn ook locaties bij waar de kabelverbinding door een open ontgraving wordt aangelegd. Tijdens de verschillende terreinbezoeken is de soort niet waargenomen maar dat is gezien de periodes van de terreinbezoeken ook niet te verwachten. Nader onderzoek in de periode juni-juli

2019 (Antea Group 2019) heeft aangetoond dat de soort op de genoemde locaties aanwezig was. Vervolgens zijn de planten in augustus 2019 verplant.

4.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat de soorten weergegeven in tabel 4.3 en die een beschermde status hebben in de Wet natuurbescherming mogelijk voor kunnen komen in het projectgebied. In hoofdstuk 5 wordt nader op deze soorten in gegaan.

Tabel 4.3. Mogelijk aanwezige beschermde soorten in en nabij het projectgebied.

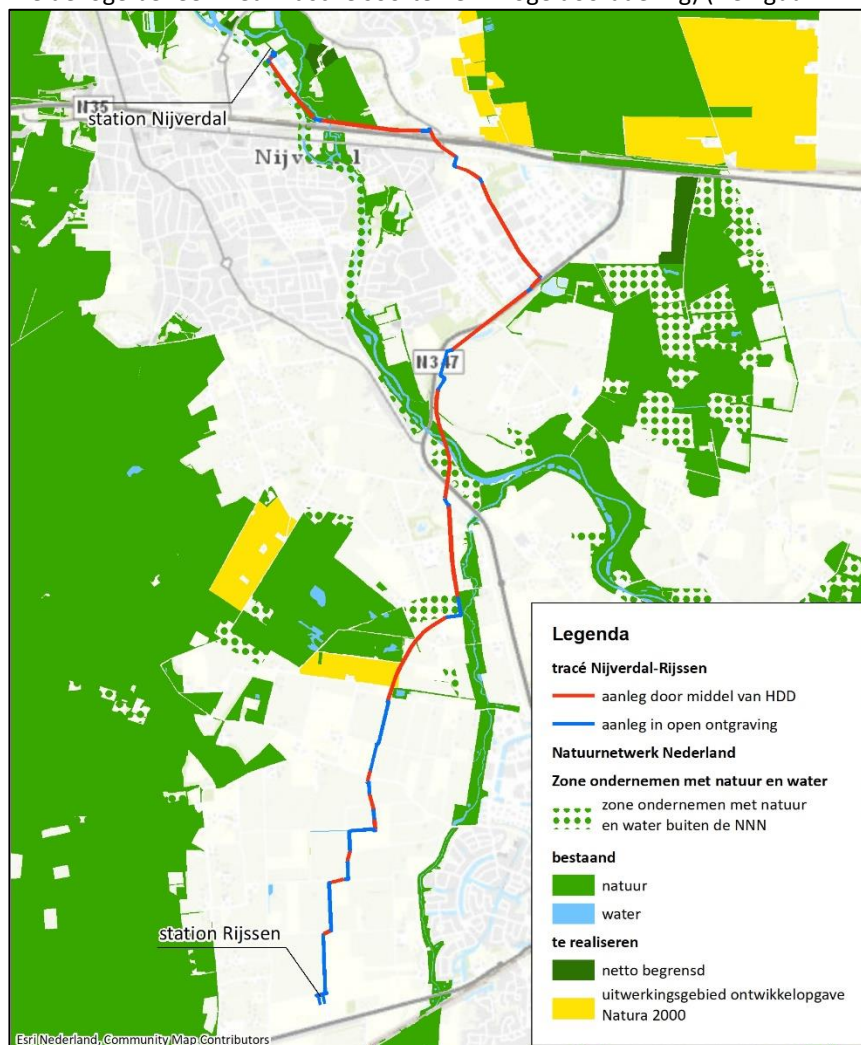
Soort	Beschermingsregime	Aanwezigheid	Toelichting
Algemene broedvogels	Artikel 3.1 en 3.5	Ja	Waargenomen binnen het projectgebied.
Vogels met een jaarrond beschermd nest(locatie)	Artikel 3.1	Ja	Waargenomen binnen het projectgebied.
Landzoogdieren	Artikel 3.5 en 3.10	Mogelijk	Langs het gehele tracé is potentieel geschikt biotoop aanwezig.
Vleermuizen	Artikel 3.5 en Bijlage IV van de Habitatrichtlijn	Mogelijk	Langs delen van het tracé zijn potentieel geschikte verblijfplaatsen en vliegroutes aanwezig.
Amfibieën	Artikel 3.5, 3.10 en Bijlage IV van de Habitatrichtlijn	Mogelijk	Binnen het projectgebied is op verschillende plaatsen geschikt terrestrisch en aquatisch habitat aanwezig.
Reptielen	Artikel 3.5 en 3.10	Mogelijk	Binnen het projectgebied is op verschillende plaatsen geschikt terrestrisch en aquatisch habitat aanwezig.
Dagvlinders/libellen	Artikel 3.10	Mogelijk	Op een aantal plaatsen langs het tracé is potentieel geschikt biotoop aanwezig.
Vaatplanten	Artikel 3.10	Mogelijk	Op een aantal plaatsen langs het tracé is potentieel geschikt biotoop aanwezig.

4.3 Beschermde gebieden

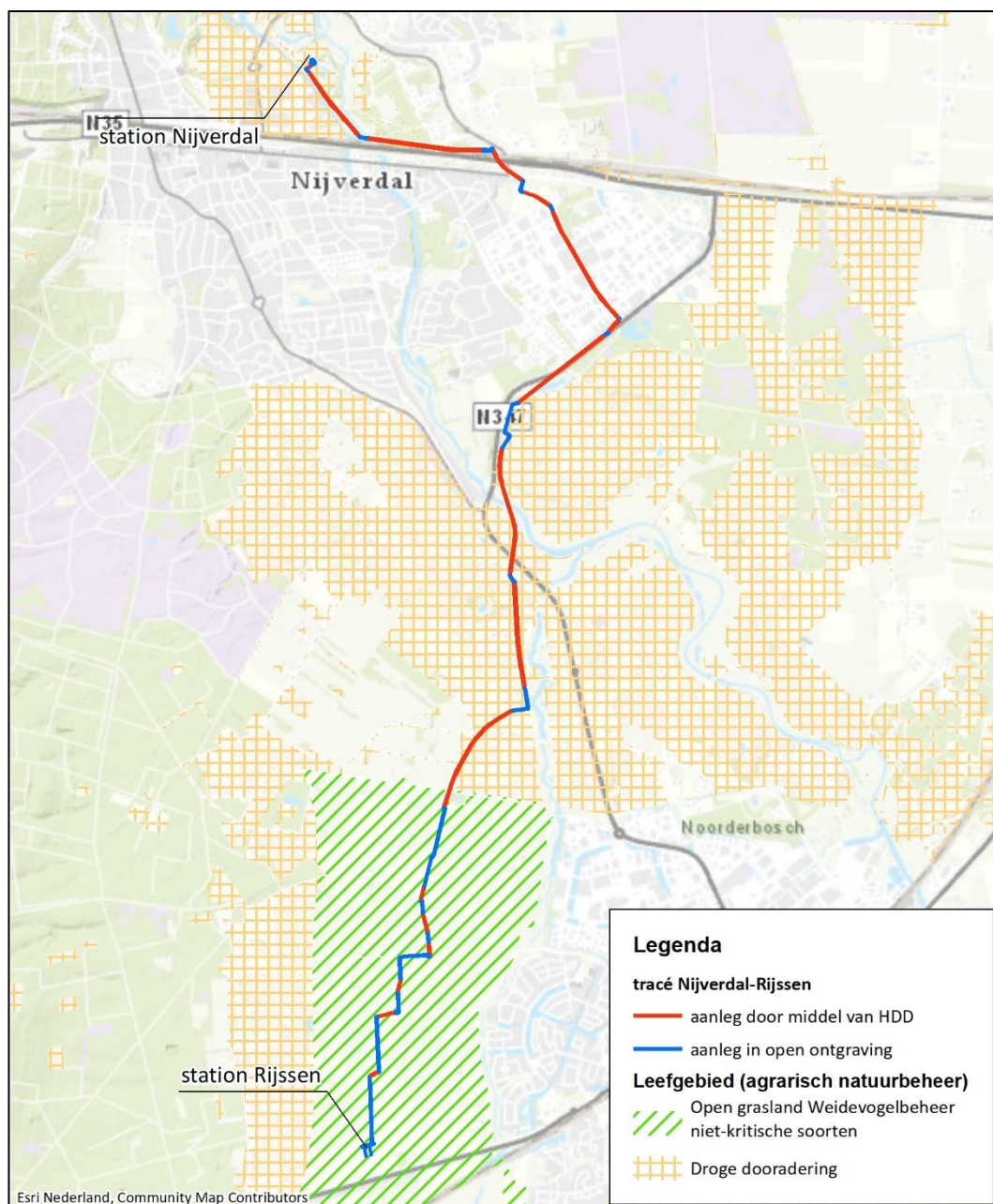
4.3.1 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

In de directe omgeving van het projectgebied zijn verschillende gebieden aangewezen onder het NNN (zie figuur 4.3 en bijlage 2). Het tracé doorkruist verschillende NNN-gebieden. Volgens de beheertype kaart 2019 van de provincie Overijssel loopt het tracé door de volgende gebieden en beheertype welke onder de NNN zijn aangewezen: N 12.02 Kruiden- en faunarijk grasland, N13.01 Vochtig weidevogelgrasland, N14.03 Haagbeuken en essenbos, N16.01 Droogbos met productie, N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos, N03.01 Beek en bron, N11.01 Droog schraalgrasland en L01.02 houtwal en houtsingel.

Tevens loopt het tracé door een zoekgebied Agrarisch Natuurbeheer (Open grasland Weidevogelbeheer niet kritische soorten en Droge dooradering) (zie figuur 4.4 en bijlage 2).

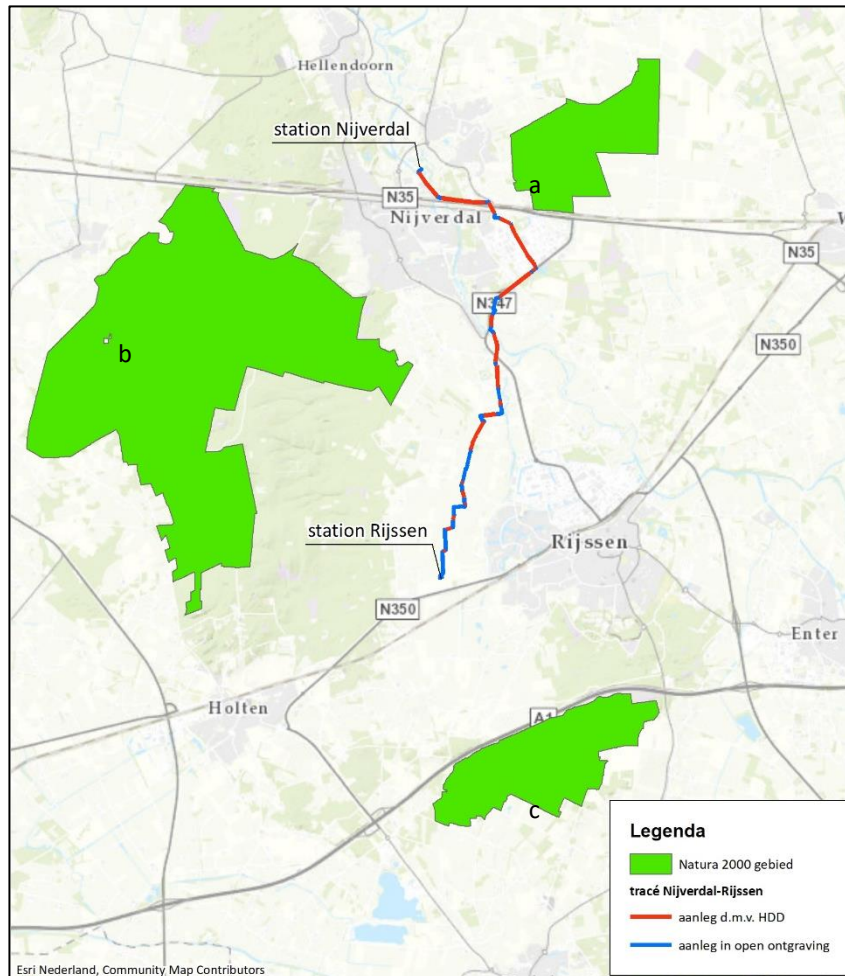
Figuur 4.3. Ligging kabeltracé ten opzichte van het NNN.
(bron: gisopenbaar.overijssel.nl/viewer/app/atlasvanoverijssel)

Figuur 4.4. Ligging kabeltracé ten opzichte van zoekgebieden Agrarisch Natuurbeheer (gearceerde gebieden). (bron: gisopenbaar.overijssel.nl/viewer/app/atlasvanoverijssel)

4.3.2 Natura 2000

Het projectgebied bevindt zich niet binnen de grenzen van een Natura 2000-gebied (zie figuur 4.6 en bijlage 2). Het dichtstbijzijnde Natura2000-gebied is het Wierdense veld op een afstand van circa 500 meter vanaf de noordzijde van het tracé. Op circa anderhalve kilometer afstand aan de westzijde van het tracé is het Natura2000-gebied de Sallandse Heuvelrug gelegen en ten zuiden van het tracé is op circa 2,5 kilometer het Natura2000-gebied Borkeld gelegen.

Figuur 4.6. Ligging kabeltracé ten opzichte van Natura-2000 gebieden; (a) Wierdense veld, (b) Sallandse Heuvelrug en (c) Borkeld. (bron: gisopenbaar.overijssel.nl/viewer/app/atlasvanoverijssel)

Het Wierdense Veld is aangewezen onder de Habitatrichtlijnen. De Sallandse Heuvelrug is aangewezen onder de Vogelrichtlijnen en de Habitatrichtlijnen en Borkeld is aangewezen onder de Habitatrichtlijn.

Van directe aantasting door geluid-, licht- en optische verstoring door de voorgenomen werkzaamheden van het Natura 2000-gebieden is op een afstand van meer dan vijfhonderd meter geen sprake. In dit geval kunnen alleen externe effecten van toepassing zijn op de betreffende Natura 2000-gebieden. Negatieve effecten op stikstofgevoelige habitattypen als gevolg van verzuring en vermesting door stikstof uitstoot kunnen niet worden uitgesloten.

Natuurtoets

Aanleg 110 kV kabelverbinding Nijverdal - Rijssen
projectnummer 0432422.100
19 mei 2020 revisie 02
TenneT TSO B.V.

In het Wierdense Veld komen de stikstofgevoelige habitattypen H6230 Heischrale graslanden en H7110A Actieve hoogveen voor.

Op de Sallandse Heuvelrug komen de stikstofgevoelige habitattypen H6230 Heischrale graslanden, H7110A Actieve hoogveen, H3160 Zure vennen, H4010A Vochtige heiden en H4030 Droge heiden voor en in het Natura2000-gebied Borkeld komen de stikstofgevoelige habitattypen H4010A Vochtige heiden, H4030 Droge heiden, H5130 Jeneverbesstruwelen en H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen voor.

5 Toetsing

In [paragraaf 5.1](#) is de effectbepaling van het plan gegeven. In [paragraaf 5.2](#) worden de werkzaamheden getoetst aan de soortenbescherming (Wnb). In [paragraaf 5.3](#) wordt het plan getoetst aan het beschermingsregime van het NNN-gebied en de Wet natuurbescherming (Wnb).

5.1 Effectbepaling plan

In het kader van het voornemen zal over de grootste lengte van het tracé een sleuf gegraven worden ten behoeven van de aanleg van een 110 KV kabelverbinding tussen Nijverdal en Rijssen. De diepte van deze sleuf zal circa twee meter onder het maaiveld bedragen. De breedte van de sleuf zal ongeveer vijf meter zijn. Naast de te graven sleuf wordt ook een werkstrook gerealiseerd. Voor de breedte van de werkstrook is een strook van vijftwintig aan weerszijde van het kabeltracé aangehouden. Tevens zal op een aantal plaatsen langs het tracé een installatie geplaatst worden om een gestuurde boring van delen van de kabel mogelijk te maken. Aan het beginpunt en aan het eindpunt van iedere gestuurde boring wordt een intrede- en een uitrede put gegraven. Tevens wordt in het verlengde van de gestuurde boring een deel van het tracé gebruikt voor het uitleggen van de leiding.

Ter plaatsen van de open ontgravingen, in- en uitrede putten, uitlegstroken en werkwegen worden locaties tijdelijk ongeschikt als leefgebied van voorkomende planten- en diersoorten. Dit kan gebeuren doordat fysiek biotopen worden verwijderd of doordat de werkzaamheden verstorend zijn. Een ander aspect is dat door het voornemen tijdelijk geschikt biotoop kan ontstaan voor bepaalde soorten.

De effecten van het voornemen op beschermde soorten wordt hieronder beschreven.

5.2 Toetsing effect op beschermde soorten

5.2.1 Vogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming (artikel 3.1 en 3.5). Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door werkzaamheden niet uit te voeren in het broedseizoen (circa maart tot en met juli¹) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze (en wanneer de soorten uit artikel 3.5 kunnen uitwijken naar alternatief leefgebied) zijn geen belemmeringen vanuit de Wet natuurbescherming aan de orde.

Algemene broedvogels

In het projectgebied kunnen nesten gebouwd worden door (algemeen voorkomende) vogelsoorten. Vooral de agrarische percelen, de bomen en de begroeide oevers van de beek zijn geschikte locaties voor ter plaatse algemeen voorkomende vogels. Indien nesten aanwezig zijn mogen deze tijdens de broedperiode (wanneer deze in aanbouw en in gebruik zijn) niet verwijderd of verstoord worden. Wel mogen maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat broedvogels zich vestigen.

¹ Voor het broedseizoen wordt in het kader van de wet geen standaardperiode gehanteerd. Het broedseizoen is afhankelijk van klimatologische omstandigheden; dit houdt in dat het seizoen eerder dan wel later van start kan gaan en eerder dan wel later kan eindigen. Van belang is of er broedgevallen aanwezig zijn.

Jaarrond beschermde nesten

Tijdens het terreinbezoek zijn binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden geen nesten waargenomen welke mogelijk een jaarrond beschermde status hebben.

De open ontgravingen vinden over het algemeen plaats in intensief beheerde agrarische percelen. Deze percelen bieden in potentie geschikte nestlocaties voor een aantal door de Provincie Overijssel aangewezen weidevogelsoorten (categorie 5) met een jaarrond beschermde nestlocatie (grutto, tureluur, veldleeuwerik en wulp). Ondanks dat de bekende waarnemingen op geruime afstand van het kabeltracé zijn aangegeven zijn de agrarische percelen ten noorden van het eindstation in Rijssen geschikt voor de genoemde soorten.

Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden en de huidige situatie voor aanvang van het broedseizoen hersteld is, zijn negatieve effecten op de betreffende soorten nihil. Wanneer de werkzaamheden wel binnen het broedseizoen plaatsvinden of de huidige situatie nog niet voor het broedseizoen hersteld is dient het huidige gebruik van de agrarische percelen door weidevogels inzichtelijk te worden gemaakt door een deskundig ecooloog.

Voor de voorgenomen werkzaamheden, dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen (globaal half maart tot en met juli).

Er zijn geen belemmeringen vanuit de Wet natuurbescherming aan de orde indien ten minste één van de volgende maatregelen genomen worden:

1. De werkzaamheden binnen de agrarische percelen en nabij de houtwallen, de bomen, de struiken en oevers worden buiten het broedseizoen uitgevoerd en afgerond (voorkeursmaatregel).
2. De locaties waar het tracé door middel van een open ontgraving worden aangelegd worden kort voor aanvang van de werkzaamheden door een erkende ecooloog gecontroleerd op actuele broedgevallen. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden worden soort specifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt het projectgebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot nadat het nest niet meer in gebruik is.
3. Als de werkzaamheden doorlopen tot in het broedseizoen van de weidevogels (vanaf 1 maart), is een broedvogel check nodig door een deskundig ecooloog. Op basis van deze check kunnen passende maatregelen genomen worden. Hierbij valt te denken aan het plaatsen van linten langs het tracé.

5.2.2 Zoogdieren

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5)

Vleermuizen

Vleermuizen zijn beschermde soorten en staan vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. In het kader van de Wet natuurbescherming is daarom een aantal verbodsbepalingen ten aanzien van vleermuizen neergelegd die in principe niet overtreden mag worden door onder andere een ruimtelijke ontwikkeling.

Bij het slopen of renoveren van bebouwing en het kappen van vooral oudere bomen dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. Gebouw-bewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuur, onder dak betimmering,

achter boeiborden, in holle ruimtes van bruggen of op zolders. Boom-bewonende vleermuizen verblijven in gaten, hollen of scheuren van voornamelijk grote en oude bomen.

Verblijfplaatsen

Ter plaatse van de aanwezige bebouwing en vleermuiskelder wordt de kabelverbinding aangelegd door middel van een gestuurde boring of het leidingentracé ligt op geruime afstand. Negatieve effecten op verblijfplaatsen van gebouw-bewonende vleermuizen kan hierdoor worden uitgesloten.

Binnen het projectgebied zijn veel bomen met gaten, hollen en/of scheuren aanwezig. Op dit moment is onduidelijk of bomen welke als verblijfplaats van vleermuizen dienst kunnen doen verwijderd worden. Wanneer duidelijk is welke bomen verwijderd worden kan door middel van een Quicksan worden beoordeeld of deze bomen een potentiële verblijfplaats van vleermuizen herbergen.

Wanneer werkzaamheden binnen een straal van 25 meter vanaf volwassen bomen worden uitgevoerd maar deze niet worden verwijderd, dienen de volgende randvoorwaarden in acht te worden genomen om aan de voorwaarden genoemd in de Wet Natuurbescherming te voldoen en is geen ontheffing noodzakelijk.

- Werkzaamheden worden buiten de actieve periode van vleermuizen uitgevoerd (april-november).
- Wanneer dit niet mogelijk is dienen de werkzaamheden tussen zonsopkomst en zonsondergang te worden uitgevoerd.
- Tijdens de werkzaamheden mag tussen zonsondergang en zonsopkomst geen kunstmatige verlichting worden gebruikt.
- Indien in de actieve periode van vleermuizen en tussen zonsondergang en zonsopkomst binnen de zone van 25 meter vanaf volwassen bomen wordt gewerkt dient het gebruik van de betreffende boom/bomen eerst inzichtelijk te worden gemaakt door middel van een nader onderzoek. Aan de hand van de uitkomst van dit nader onderzoek kan geadviseerd worden over de vervolg stappen.

Vliegroutes

Lijnvormige landschappelijke structuren zoals bomenrijen en watergangen worden door vleermuizen vaak gebruikt als vliegroute.

Binnen het projectgebied zijn verschillende lijnvormige structuren aanwezig. Langs de Burgemeester H. Boersingel wordt een lijnvormige structuur (bomenrij) doorbroken. Door het verwijderen van enkele bomen blijven de onderbreking echter minder dan 50 meter in de bestaande doorgaande bomenrij. De naast gelegen watergang blijft als zodanig intact. Bij een dergelijke kleine onderbreking in een bestaande structuur blijft de functionaliteit van een eventuele vliegroute intact. De gevolgen op een eventuele essentiële vliegroute zullen nihil zijn.

Overige lijnvormige structuren binnen het projectgebied worden niet onderbroken.

Wanneer de volgende randvoorwaarden in acht worden genomen is dit voor deze locaties voldoende om aan de voorwaarden genoemd in de Wet Natuurbescherming te voldoen en is geen ontheffing noodzakelijk.

- Werkzaamheden worden buiten de actieve periode van vleermuizen uitgevoerd (april-november).
- Wanneer dit niet mogelijk is dienen de werkzaamheden tussen zonsopkomst en zonsondergang te worden uitgevoerd.

- Tijdens de werkzaamheden mag tussen zonsondergang en zonsopkomst geen kunstmatige verlichting worden gebruikt. Indien toch verlichting toegepast dient te worden dient dit vleermuisvriendelijke verlichting (amber kleurig) te zijn.

De watergangen en bomenrijen dienen te allen tijde de functie van vliegroute te kunnen vervullen.

Foerageergebied

Mogelijk maken vleermuizen gebruik van de agrarische percelen, de bossen, de watergang en erven in de nabijheid van het projectgebied als foerageergebied. De werkzaamheden zullen echter nauwelijks invloed hebben op de genoemde locaties en in de directe omgeving zijn verder voldoen alternatieve, geschikte, foerageergebied aanwezig. Hier komt bij dat de werkzaamheden een tijdelijk karakter hebben. Negatieve effecten op foerageergebieden van vleermuizen zijn onwaarschijnlijk.

Nader onderzoek: vleermuizen

Samengevat kan gesteld worden dat indien volwassen bomen verwijderd worden of wanneer in de actieve periode van vleermuizen tussen zonsondergang en zonsopkomst binnen een zone van 25 meter vanaf volwassen bomen wordt gewerkt de functie van deze bomen voor vleermuizen inzichtelijk dient te worden gemaakt. Dit kan door middel van een Quickscan. Aan de hand van uitkomst van deze Quickscan kan geadviseerd worden over de te nemen vervolg stappen zoals een nader onderzoek. Tevens geldt dat wanneer meerdere opvolgende bomen uit een rij verwijderd worden het gebruik van de betreffende bomenrij door vleermuizen inzichtelijk dient te worden gemaakt.

Overige zoogdieren

Met betrekking tot de overige in de buurt waargenomen zoogdieren te weten; bunzing, boommarter, steenmarter, das, egel en eekhoorn (bron: NDFF) kan gesteld worden dat door de gehanteerde werkwijze de kans op negatieve effecten op deze soorten nihil is. Binnen het projectgebied is geschikt biotoop aanwezig voor de zes genoemde soorten de bunzing, boommarter, steenmarter, das, egel en eekhoorn. Deze geschikte biotopen zoals, houtwallen en bossen worden gepasseerd door middel van een gestuurde boring. De open ontgravingen vinden in intensief beheerde weilanden en akkerbouwpercelen plaats. Doordat de werkzaamheden een tijdelijk karakter hebben en hoofdzakelijk in intensief in gebruik zijnde percelen plaatsvindt zal verstoring van (beschermde) soorten minimaal zijn.

5.2.3 Reptielen

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5) en 'andere' beschermde soorten (artikel 3.10).

Uit gegevens van de NDFF blijkt dat er in de nabijheid van het projectgebied beschermde reptielen zijn waargenomen. Dit betreft de hazelworm, levendbarende hagedis, ringslang en zandhagedis.

Het voor de ringslang en zandhagedis geschikte biotoop bevindt zich op de locaties waar de kabelverbinding door middel van een gestuurde boring wordt aangelegd of liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Hierdoor kunnen negatieve effecten op deze soorten worden uitgesloten.

Nader onderzoek/maatregelen: reptielen

Voor de hazelworm en de levendbarende hagedis dient een nader onderzoek naar de aanwezigheid van deze soorten te worden uitgevoerd volgens de geldende protocollen of dienen op voorhand maatregelen te worden genomen om te voorkomen dat deze soorten het werkterrein binnen trekken en verwond of gedood kunnen worden. Deze soort specifieke maatregelen bestaan uit het plaatsen van een amfibieën/reptielenscherm op de in bijlage 3 aangegeven locaties. De exacte locatie van het scherm dient in overleg met een ter zake deskundige te worden bepaald en dient te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.

Voor de locatie van de open ontgraving ten zuiden van de waterzuivering in Nijverdal is in 2019 een nader onderzoek (Antea Group, 2019) naar de aanwezigheid van de levendbarende hagedis uitgevoerd. Tijdens dit nader onderzoek zijn geen exemplaren van de genoemde soort aangetroffen.

5.2.4 Amfibieën

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5)

Amfibieën

Uit gegevens van de NDFF blijkt dat er in de nabijheid van het projectgebied beschermde amfibieën zijn waargenomen. Dit betreft de boomkikker, poelkikker, heikikker en kamsalamander.

Het voor de kamsalamander geschikte biotoop bevindt zich op de locaties waar de kabelverbinding door middel van een gestuurde boring wordt aangelegd of liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Hierdoor kunnen negatieve effecten op deze soort worden uitgesloten.

Op de locatie van de open ontgraving ten zuiden van de waterzuivering in Nijverdal is geschikt biotoop voor de poelkikker en heikikker aanwezig. Nader onderzoek naar deze soorten zal aan moeten tonen of de genoemde soorten ook daadwerkelijk op deze locatie aanwezig zijn.

Op andere locaties waar de kabelverbinding door middel van een open ontgraving wordt aangelegd is op een aantal plaatsen geschikt biotoop voor de boomkikker aanwezig. Dit bestaat onder andere uit braamstruweel. Boomkikkers houden zich vaak op in braamstruweel. Voor deze locaties geldt dat om te voorkomen dat boomkikkers tijdens de werkzaamheden binnen het werkgebied komen en om te voorkomen dat struweel met daarin boomkikkers wordt verwijderd of beschadigd dient een aantal maatregelen te worden genomen. Deze maatregelen bestaan uit:

- Werken buiten de voortplantingsperiode (half april tot begin juli) zodat exemplaren niet naar het voortplantingswater migreren en daarbij door het werkgebied trekken.
- Voorkomen van het ontstaan van (tijdelijke) poelen.
- Afschermen van struweel op de kwetsbare plekken (bijlage 1) door middel van een bouwhek (hoog en stevig) zodat dit tijdens de werkzaamheden niet beschadigd wordt. De plaatsing dient in overleg met een ter zake deskundige te worden uitgevoerd en dient te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.

Nader onderzoek/maatregelen: amfibieën

Voor de boomkikker dient een nader onderzoek naar de aanwezigheid van deze soort te worden uitgevoerd volgens de geldende protocollen of dienen op voorhand maatregelen te worden genomen om te voorkomen dat deze soort wordt verwond of gedood. Deze soort specifieke maatregelen bestaan uit het plaatsen van een bouwhek (hoog en stevig) op de in bijlage 3 aangegeven locaties. De exacte locatie van het hek dient in overleg met een ter zake deskundige te worden bepaald en dient te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.

Voor de locatie van de open ontgraving ten zuiden van de waterzuivering in Nijverdal is in 2019 een nader onderzoek (Antea Group, 2019) naar de aanwezigheid van de poelkikker en heikikker te worden uitgevoerd. Tijdens dit nader onderzoek zijn geen exemplaren van de genoemde soort aangetroffen.

5.2.5 Insecten-libellen

Beschermingsregime 'andere' beschermde soorten (artikel 3.10).

Libellen

Uit gegevens van de NDFF blijkt dat er in de nabijheid van het projectgebied beschermde libellen zijn waargenomen. Dit betreft de beekrombout, gevlekte witsnuitlibel, hoogveenglanslibel en sierlijke witsnuitlibel.

Het voor deze soorten geschikte biotoop bevindt zich op de locaties waar de kabelverbinding door middel van een gestuurde boring wordt aangelegd. Hierdoor kunnen negatieve effecten op deze soorten worden uitgesloten.

5.2.6 Insecten-Dagvlinders

Beschermingsregime 'andere' beschermde soorten (artikel 3.10).

Uit gegevens van de NDFF blijkt dat er in de nabijheid van het projectgebied beschermde dagvlinders zijn waargenomen. Dit betreft de grote weerschijnvlinder en de kleine ijsvogelvlinder. Het voor de grote weerschijnvlinder en de kleine ijsvogelvlinder geschikte biotoop bevindt zich op de locaties waar de kabelverbinding door middel van een gestuurde boring wordt aangelegd of liggen buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden. Hierdoor kunnen negatieve effecten op deze soorten worden uitgesloten.

5.2.7 Vaatplanten

Beschermingsregime 'andere' beschermde soorten (artikel 3.10).

Uit gegevens van de NDFF blijkt dat er in de nabijheid van het projectgebied een beschermde vaatplant is waargenomen. Dit betreft de knolspirea. Tevens blijkt uit gegevens van de gemeente Hellendoorn dat de rietorchis op verschillende plaatsen ter hoogte van het tracé aangetroffen kan worden.

Het voor de knolspirea geschikte biotoop wordt op de meeste locaties gepasseerd door middel van een gestuurde boring of liggen buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden. Echter op de locatie van de open ontgraving ten zuiden van de waterzuivering in Nijverdal is ook geschikt biotoop voor de knolspirea aanwezig.

De rietorchis komt mogelijk ook voor op plaatsen waar de kabelverbinding door een open ontgraving wordt aangelegd, met name rond de Industrieweg/Burgemeester Boersingel.

Nader onderzoek: vaatplanten

Binnen de een aantal locaties waar de leidingen door een open ontgraving worden aangelegd kunnen beschermde vaatplanten worden aangetroffen.

In 2019 is op de locatie van de open ontgraving ten zuiden van de waterzuivering in Nijverdal een nader onderzoek naar de aanwezigheid van de knolspirea uitgevoerd (Antea Group, 2019). Tijdens dit nader onderzoek zijn geen exemplaren van de knolspirea aangetroffen.

De rietorchissen ter hoogte van de open ontgravingen langs de Burgemeester H. Boersingel zijn in augustus 2019 verplant.

5.3 Effecten op beschermde gebieden

5.3.1 Effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Voor wat betreft het NNN is alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Binnen het projectgebied zijn verschillende NNN gebieden aanwezig. De werkzaamheden zijn echter van tijdelijke aard en de huidige situatie kan na afronding van de werkzaamheden snel hersteld worden.

Aan de hand van de gegevens welke tijdens het terreinbezoek zijn verkregen is beoordeeld dat de voorgenomen werkzaamheden geen blijvend negatieve effecten op de wezenlijke en kenmerkende waarden van NNN gebieden hebben. Hierdoor zijn vervolgstappen niet noodzakelijk en hoeft geen uitgebreidere toetsing te worden uitgevoerd.

5.3.2 Effecten op Natura 2000-gebieden

Het projectgebied ligt niet in een Natura 2000-gebied. In de omgeving van het projectgebied worden wel drie Natura 2000-gebieden aangetroffen. De dichtstbijzijnde Natura-2000 gebieden zijn het Wierdense Veld en de Sallandse Heuvelrug op circa 500 meter afstand. De Borkeld ligt op circa 2,5 kilometer van de projectlocaties.

Op een dergelijke afstand kan een groot aantal verstoringfactoren op voorhand uitgesloten worden, zoals oppervlakteverlies, versnippering, verstoring door geluid, verstoring door licht en verstoring door trillingen.

In alle drie de Natura2000-gebieden die in de buurt van het projectgebied liggen komen stikstofgevoelige habitattypen voor.

Negatieve effecten op stikstofgevoelige habitattypen als gevolg van verzuring en vermesting door stikstof uitstoot tijdens de uitvoeringsfase kunnen niet worden uitgesloten

In verband met de aard van de werkzaamheden en de inzet van machines (er is sprake van grondverzet en -transport) is sprake van een tijdelijke en beperkte emissie en depositie van stikstof. Toetsing van deze effecten dient plaats te vinden op basis van de geldende stand van wetgeving rond stikstofdepositie met behulp van het voorgeschreven rekeninstrumentarium.

6 Bronnen

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Provincie Overijssel, 2018 gisopenbaar.overijssel.nl/viewer/app/atlasvanoverijssel

Gemeente Hellendoorn, Bescherming rietorchis.

Overig:

NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna)

www.floron.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.ravon.nl

www.telmee.nl

www.zoogdierverseniging.nl

www.waarneming.nl

Bijlage 1 Wettelijk Kader

Bijlage 1 Wettelijk Kader

Een van de doelen van de Wnb is de bescherming van inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Hieronder wordt uitgelegd welke verbodsbepalingen gelden, welke vrijstellingen er gelden en op welke gronden ontheffingen kunnen worden aangevraagd.

Verbodsbepalingen soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die onder andere zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. In het tekstkader van deze Bijlage (zie volgende pagina) staan de artikelen uitgeschreven. Het gaat om de volgende drie categorieën:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
- 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora'), oftewel de Nationale soorten.

Voor soorten vallend onder bovenstaande beschermingsregimes geldt dat ze in principe niet (opzettelijk) gedood en verstoord mogen worden, ook verblijfplaatsen mogen niet vernietigd worden. Bij Vogelrichtlijnsoorten is opgenomen dat verstoring is toegestaan indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Dit geldt echter niet voor Habitatrichtlijnsoorten, inclusief bijlage I en II Bern en bijlage I Bonn (zie Tabel A van deze Bijlage voor de vogelsoorten en Tabel B van deze bijlage voor een uiteenzetting van soorten niet zijnde vogels). Voor de 'andere soorten' geldt dat verstoring is toegestaan. Soorten die zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb ('andere soorten') zijn opgenomen in tabel C en D van deze Bijlage.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 en 3.10

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Tabel A. Vogels die vallen onder artikel 3.5 (Bern bijlage II, Bonn bijlage I) én in Nederland broeden.

Info tabel: Ingekorte lijst van de vogelsoorten van de Conventie van Bern bijlage II. Deze lijst is ingekort door alleen die vogels op te nemen die volgens de Atlas van de Nederlandse Broedvogels (Nederlandse Fauna serie deel 5 uit 2002) en de Avifauna van Limburg (uit 2006) in Nederland broeden. Dwaalgasten en overwintelaars zijn derhalve niet vermeld.

Vogels		
Appelvink	Grote bonte specht	Purperreiger
Baardman	Grote gele kwikstaart	Putter
Beflijster	Grote karekiet	Ransuil
Bergeend	Grote stern	Rietgors
Bergfluit	Grote zilverreiger	Rietzanger
Bijeneter	Havik	Rode wouw
Blauwborst	Heggenmus	Roerdomp
Blauwe kiekendief	Hop	Roodborst
Boerenwaluw	Huiszwaluw	Roodborsttapuit
Bontbekplevier	IJsvogel	Roodhalsfuut
Bonte strandloper	Kerkuil	Rouwkwikstaart
Bonte vliegenvanger	Klaapekster	Sijs
Boomklever	Klein waterhoen	Slangenarend
Boomkruiper	Kleine barmstij	Slechtvalk
Boompieper	Kleine bonte specht	Smelleken
Boomvalk	Kleine karekiet	Snor
Bosrietzanger	Kleine plevier	Sperwer
Bosruiter	Kleine zilverreiger	Spotvogel
Bosuil	Kleinst waterhoen	Sprinkhaanzanger
Braamsluiper	Kluut	Steenuil
Brandgans	Kneu	Steltkluut
Bruine kiekendief	Koereiger	Strandplevier
Buizerd	Koolmees	Taigaboomkruiper
Casarca	Kortsnavelboomkruiper	Tapuit
Cetti's zanger	Kraanvogel	Tijftjaf
Draaihals	Krekelzanger	Torenvalk
Duinpieper	Kruisbek	Tuinfluit
Dwergmeeuw	Kuifmees	Velduil
Dwergstern	Kwak	Visarend
Engelse kwikstaart	Kwartelkoning	Visdief
Europese kanarie	Lepelaar	Vuurgoudhaan
Fitis	Matkop	Wespendief
Fluiter	Middelste bonte specht	Wielewaal
Geelgors	Nachtegaal	Winterkoning
Gekraagde roodstaart	Nachtzwaluw	Witbandkruisbek
Gele kwikstaart	Noordse stern	Witte kwikstaart
Geoorde fuut	Oehoe	Witwangstern
Glanskop	Oeverloper	Woudaap
Goudhaan	Oeverpieper	Zeearend
Grasmus	Oeverzwaluw	Zwarte mees
Graspieper	Ooievaar	Zwarte ooievaar
Graszanger	Orpheusspotvogel	Zwarte roodstaart
Grauwe kiekendief	Paapje	Zwarte specht
Grauwe klauwier	Pestvogel	Zwarte stern
Grauwe vliegenvanger	Pimpelmees	Zwarte wouw
Griel	Poelruiter	Zwartkop
Groene specht	Porseleinhoen	Zwartkopmeeuw
Groenling		

Tabel B. Soorten die vallen onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV, Bern bijlage II, Bonn bijlage I).

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	boomkikker	Zoogdieren landzoogdieren	hamster
	geelbuikvuurpad		otter
	heikikker		bever
	kamsalamander		hazelmuis
	knoflookpad		lynx
	rugstreeppad		noordse woelmuis
	vroedmeesterpad		wilde kat
	poelkikker		wolf
Dagvlinders	moerasparelmoervlinder	Zoogdieren vleermuizen	baardvleermuis
	apollovlinder		bechsteins vleermuis
	boszandoog		bosvleermuis
	donker pimperlblauwtje		brandts vleermuis
	grote vuurvlinder		franjestart
	pimperlblauwtje		gewone grootoorvleermuis
	tijmblauwtje		grijze grootoorvleermuis
	zilverstreephooibeestje		grote hoefijzerneus
Haften	oeveraas		grote rosse vleermuis
kevers	brede geelrandwaterroofkever		ingekorven vleermuis
	gestreepte waterroofkever		kleine dwergvleermuis
	juchtleerkever		kleine hoefijzerneus
	vermiloenkever		laatvlieger
Libellen	mercuurwaterjuffer		meervleermuis
	bronslibel		mopsvleermuis
	gaffellibel		noordse vleermuis
	gevlekte witsnuitlibel		rosse vleermuis
	groene glazenmaker		ruige dwergvleermuis
	noordse winterjuffer		tweekleurige vleermuis
	oostelijke witsnuitlibel		vale vleermuis
	rivierrombout		watervleermuis
	sierlijke witsnuitlibel		gewone dwergvleermuis
Nachtvlinders	teunisbloempijlstaart	Zoogdieren zeezoogdieren	walrus
Reptielen	Dikkopschildpad, kemp's zee-schildpad, lederschildpad, soepschildpad		Bultrug, gewone vinvis
	gladde slang		bruinvis dwergpotvis
	muurhagedis		gestreepte dolfin
	zandhagedis		gewone dolfin
Sporenplanten	geel schorpioenmos		gewone spitsdolfijn
	tonghaarmuts		grijze dolfin
	kleine vlotvaren		kleine zwaardwalvis
Vissen	steur		narwal
	houting		orka
Weekdieren	bataafse stroommossel		tuimelaar
	platte schijfhoren		witflankdolfijn, witsnuitdolfijn
Zaadplanten	liggende raket		noordse vinvis, potvis
	drijvende waterweegbree		butskop
	groenknolorchis		dwergvinvis
	kruipend moerasscherm		griend,
	zomerschroeforchis		spitsdolfijn van gray
			witte dolfin

Tabel C. “Overige Soorten” onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a.

Zoogdieren	Waterspitsmuis	Donker pimpernelblauwtje
Aardmuis*	Wezel**	Duinparelmoervlinder
Boommarter	Wild zwijn	Gentiaanblauwtje
Bosmuis*	Woelrat*	Grote parelmoervlinder
Bunzing**	Amfibieën	Grote vos
Damhert	Alpenwatersalamander	Grote vuurvlinder
Das	Bruine kikker*	Grote weerschijnvlinder
Dwergmuis*	Gewone pad*	Iepenpage
Dwergspitsmuis*	Kleine watersalamander*	Kleine heivlinder
Edelhert	Meerkikker*	Kleine ijsvogelvlinder
Eekhoorn	Middelste groene kikker*	Kommavlinder
Egel*	Vinpootsalamander	Pimpernelblauwtje
Eikelmuis	Vuursalamander	Sleedoornpage
Gewone bosspitsmuis*	Reptielen	Spiegeldikkopje
Gewone zeehond	Adder	Veenbesblauwtje
Grote bosmuis	Hazelworm	Veenbesparelmoervlinder
Grijze zeehond	Levendbarende hagedis	Veenhooibeestje
Haas*	Ringslang	Veldparelmoervlinder
Hermelijn**	Vissen	Zilveren maan
Huisspitsmuis*	Beekdonderpad	Libellen
Konijn*	Beekprik	Beekkrombout
Molmuis	Elrits	Bosbeekjuffer
Ondergrondse woelmuis*	Europese rivierkreeft	Donkere waterjuffer
Ree*	Gestippelde alver	Gevlekte glanslibel
Rosse woelmuis*	Grote modderkruiper	Gewone bronlibel
Steenmarter	Kwabaal	Hoogveenglanslibel
Tweekleurige bosspitsmuis*	Dagvlinders	Kempense heidelibel
Veldmuis*	Aardbeivlinder	Speerwaterjuffer
Veldspitsmuis	Bosparelmoervlinder	Kevers
Vos*	Bruin dikkopje	Vliegend hert
	Bruine eikenpage	

Soorten met een asterisk (*) zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen. Soorten met een dubbele asterisk (**) zijn in alle provincies, behalve Noord-Holland en Noord-Brabant, vrijgesteld. In Limburg is daarnaast de molmuis vrijgesteld, in Friesland de steenmarter en in Noord-Brabant het wild zwijn.

Tabel D. “Overige Soorten” onderdeel B behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c.

Planten	Groene nachtorchis	Roggelelie
Akkerboterbloem	Groensteel	Rood peperboompje
Akkerdoornzaad	Groot spiegelklokje	Rozenkransje
Akkerogentroost	Grote bosaardbei	Ruw pazelzaad
Beklierde ogentroost	Grote leeuwenklauw	Scherpkruid
Berggamander	Honingorchis	Schubvaren
Bergnachtorchis	Kalkboterbloem	Schubzegge
Blaasvaren	Kalketrip	Smalle raai
Blauw guichelheil	Karhuizeranjer	Spits havikskruid
Bokkenorchis	Karwijselie	Steenbraam
Bosboterbloem	Kleine ereprijs	Stijve wolfsmelk
Bosdravik	Kleine Schorseneer	Stofzaad
Brave hendrik	Kleine wolfsmelk	Tengere distel
Brede wolfsmelk	Kluwenklokje	Tengere veldmuur
Breed wollegras	Knollathyrus	Trosgamander
Bruinrode wespenorchis	Knolspirea	Veenbloembies
Dennenorchis	Korensla	Vliegenorchis
Dreps	Kranskarwij	Vroege ereprijs
Echte gamander	Kruipijm	Wilde averuit
Franjementiaan	Lange zonnedaauw	Wilde ridderspoor
Geelgroene wespenorchis	Liggende ereprijs	Wilde weit
Geplooid vrouwenmantel	Moerasgamander	Wolfskers
Getande veldsla	Muurbloem	Zandwolfsmelk
Gevlekt zonneroosje	Naakte lathyrus	Zinkviooltje
Glad biggenkruid	Naaldenkervel	Zweedse kornoelje
Gladde zegge	Pijlscheefkalk	

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. In het tekstkader hieronder staat het wetsartikel uitgeschreven.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Vrijstellingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Wnb. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied en de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Provinciale Vrijstelling Nationale soorten ('andere soorten').

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. Het Rijk heeft ook een vrijstelling gemaakt voor projecten die vallen onder hun bevoegdheid (projecten van nationaal belang). Zoals ook te herleiden is uit de tabel (tabellen A en B), hangt het per provincie af welke soort is vrijgesteld van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, ook de grond waarvoor een vrijstelling geldt kan ook variëren tussen provincies..

Indien de Nationale soorten niet zijn vrijgesteld en daarmee het voornemen de gestelde verboden in artikel 3.10 overtreedt, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt.

Ontheffingen

Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
3. Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

In tabel E worden de belangen waaronder een ontheffing kan worden aangevraagd, opgesomd. Let daarbij op dat er voor Nationale soorten ('andere soorten') meer ontheffingsgronden beschikbaar zijn dan voor de beschermde soorten onder artikel 3.1 en 3.5. Indien de activiteit bestaat uit een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling zou alleen een ontheffing afgegeven kunnen worden voor Nationale soorten. Mochten desondanks soorten uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijn, Bern en Bonn voorkomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, dan kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld. Er kan dan voor de zekerheid een ontheffing worden aangevraagd om de mitigerende maatregelen goed te keuren.

Tabel E. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden per categorie (artikel 3.1, 3.5 en 3.10).

Ontheffingsgronden		Artikel 3.1 Soorten van de Vogelrichtlijn	Artikel 3.5 Soorten van de Habitatrichtlijn, Bonn & Bern	Artikel 3.10 Andere soorten
1	Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X	X	X
2	Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X	X	X
3	Opsomming van:	X	X	X
	volksgezondheid en openbare veiligheid			
	veiligheid van luchtverkeer	X	Nee	X
	ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X	X	X
	ter bescherming van Flora en Fauna	X	X	X
	voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X	X	X
	dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	Nee	X	X
	ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee	Nee	X
	schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee	Nee	3.10 2a-g

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor Nationale soorten ('andere soorten') welke zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen geldt een vrijstelling. Dit betekent dat u geen ontheffing van de Wet natuurbescherming hoeft aan te vragen, maar u wel de zorgplicht moet nakomen. Voor Nationale soorten die niet zijn vrijgesteld, dient u een ontheffing beschermde soorten aan te vragen of te werken conform een gedragscode.

Voor soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn, Conventie van Bern en Conventie van Bonn geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden. Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Het bevoegd gezag zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2013 is het natuurbeleid gedecentraliseerd naar de provincies. In hetzelfde jaar hebben de twaalf provincies met de staatssecretaris van het ministerie van EZ definitieve afspraken gemaakt in het Natuurpact. In 2014 werd de term 'EHS' vervangen door 'NNN'.

Dit beleid blijkt noodzakelijk te zijn doordat de Nederlandse natuur steeds meer onder druk staat, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering. De doelstelling van het Natuurpact is om 80.000 hectare nieuwe natuur in te richten vóór 2027.

Natura 2000-gebieden

In de Wnb zijn bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. De Europese richtlijnen verplichten de lidstaten gebieden aan te wijzen met speciale beschermingszones (de Natura 2000-gebieden). Het doel hiervan is om de aangewezen habitattypes en habitats van soorten in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen.

De lidstaten moeten maatregelen treffen om de kwaliteit van deze habitats en habitats van soorten niet te laten verslechteren of te voorkomen dat er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Voor handelingen die op 31 maart 2010 bekend waren bij het gevoegd gezag en die sinds deze datum niet meer in betekenende mate zijn gewijzigd is het niet meer noodzakelijk om een vergunning aan te vragen. Deze datum kan van een later tijdstip zijn indien een Natura 2000-gebied na 31 maart 2010 is aangewezen als beschermd gebied. Zie ook artikel 2.9 lid 2.

Overgangsrecht

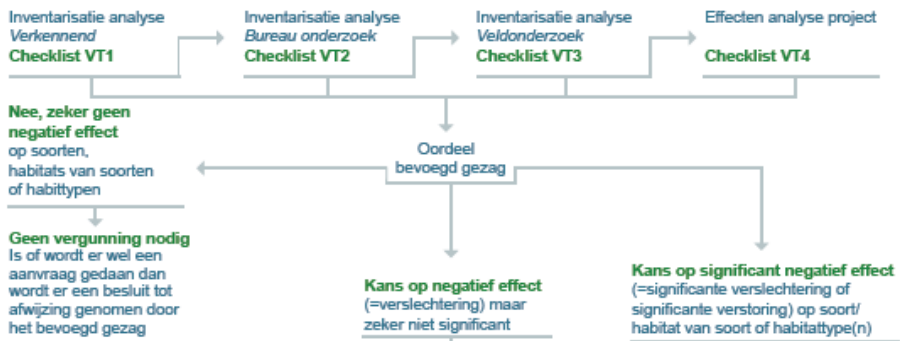
In de Wnb (artikel 9.4) is opgenomen dat de vergunningen afgegeven onder het oude recht, gelden als vergunningen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Beschermde Natuurmonumenten hebben vanaf inwerkingtreding van de Wnb niet langer een beschermde status. Daardoor zijn deze gebieden alleen nog ruimtelijk beschermd (Barro, bestemmingsplannen).

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet. Een Voortoets geeft aan of er wel of geen (negatieve) negatieve effecten zijn te verwachten. Zijn er geen negatieve effecten te verwachten, dan hoeft er geen vergunning beschermde gebieden aangevraagd te worden. Indien er kans is op negatieve effecten, kan een habitattoet een verdiepingsslag geven om aan te tonen hoe groot deze negatieve effecten zijn. Mocht er kans zijn op significant negatieve effecten, is het mogelijk om een ADC-toets uit te voeren. Wordt er voldaan aan de eisen, dan kan er een vergunning worden afgegeven met voorschriften en beperkingen.

VOORTOETS

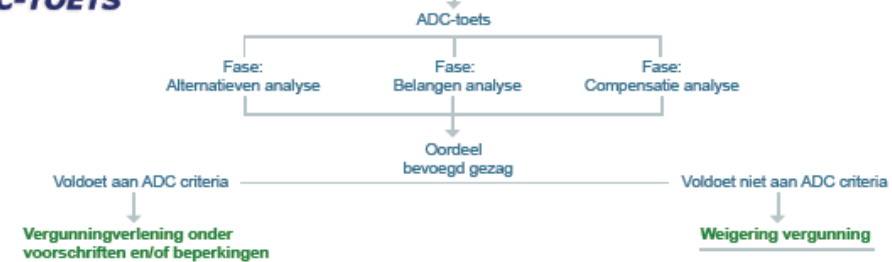
INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets. Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.

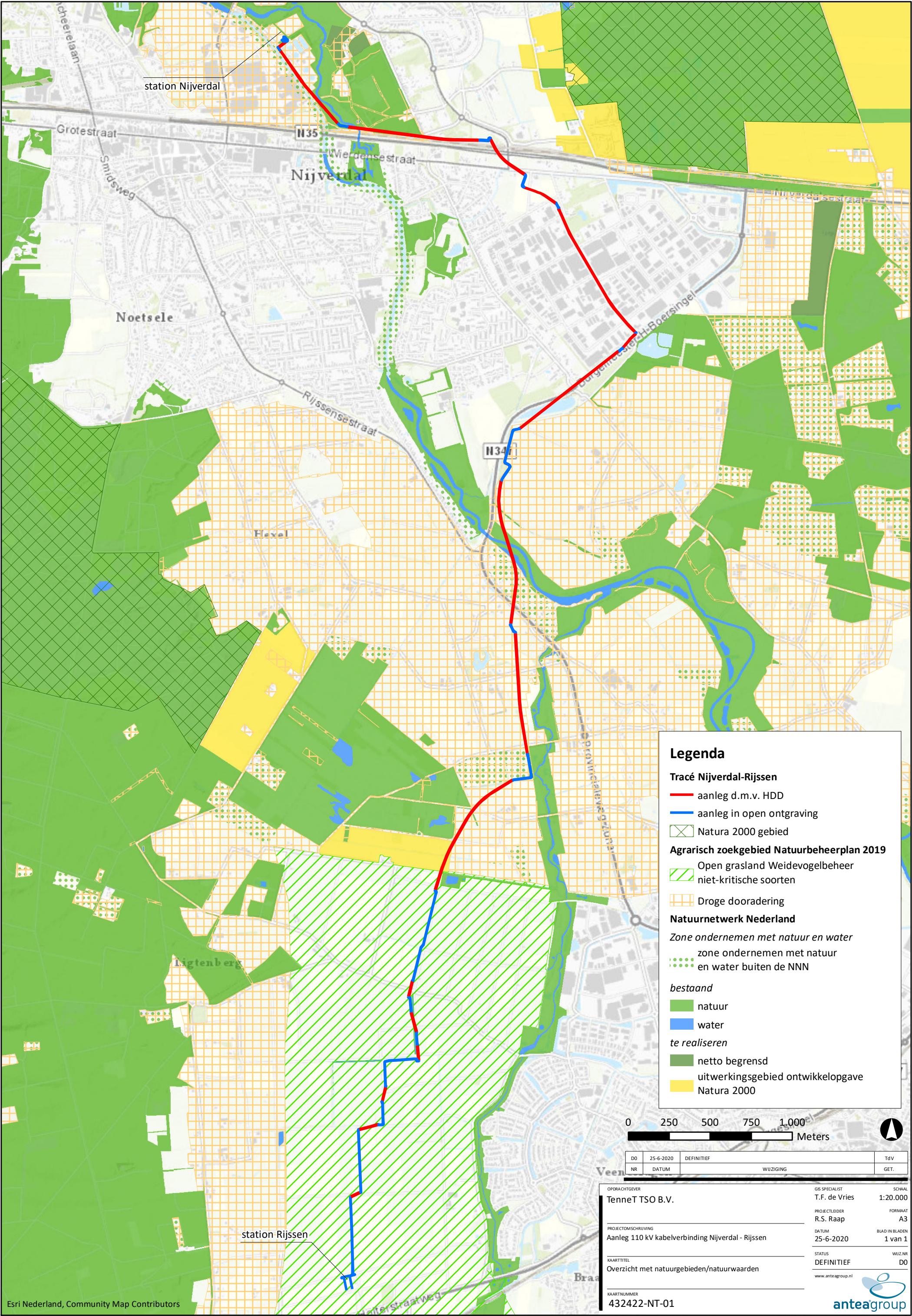
HABITATTOETS

ADC-TOETS

Bijlage 2 Tekening met natuurgebieden/waarden

Legenda

Tracé Nijverdal-Rijssen

- aanleg d.m.v. HDD
- aanleg in open ontgraving
- Natura 2000 gebied

Agrarisch zoekgebied Natuurbeheerplan 2019

- Open grasland Weidevogelbeheer niet-kritische soorten
- Droge dooradering

Natuurnetwerk Nederland

Zone ondernemen met natuur en water

- zone ondernemen met natuur en water buiten de NNN

bestaand

- natuur
- water

te realiseren

- netto begrensd
- uitwerkingsgebied ontwikkelopgave
- Natura 2000

DO	25-6-2020	DEFINITIEF		TdV
NR	DATUM	WIJZIGING		GET.

OPDRACHTGEVER	TenneT TSO B.V.
PROJECTOMSCHRIJVING	Aanleg 110 kV kabelverbinding Nijverdal - Rijssen
KAARTTITEL	Overzicht met natuurgebieden/natuurwaarden
KAARTNUMMER	432422-NT-01

GIS SPECIALIST	T.F. de Vries	SCHAAL	1:20.000
PROJECTLEIDER	R.S. Raap	FORMAAT	A3
DATUM	25-6-2020	BLAD IN BLADEN	1 van 1
STATUS	DEFINITIEF	WIJZ.NR	D0
www.anteagroup.nl			

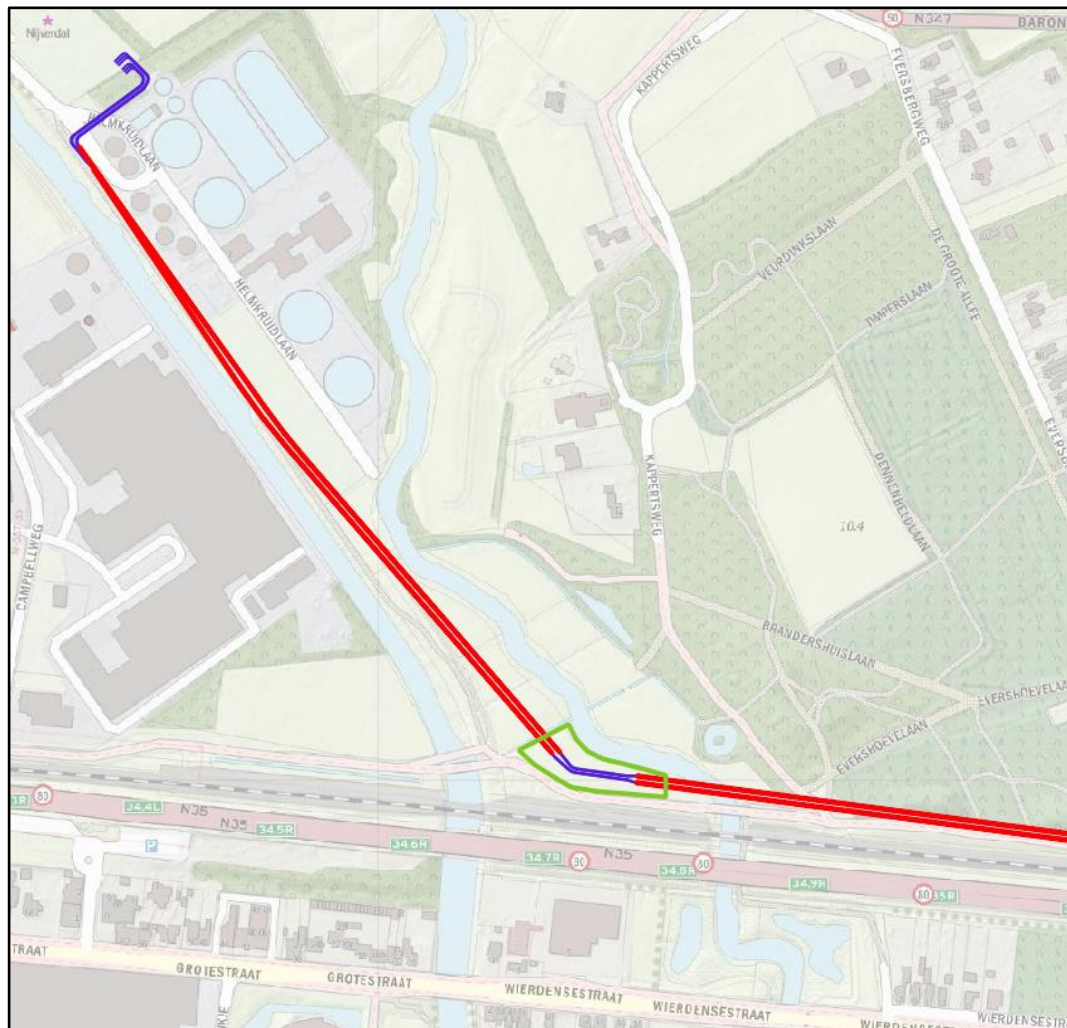

Bijlage 3 Locatiekaarten maatregelen

Bijlage 3 Locatiekaarten maatregelen

De groene lijnen/vakken geven de locaties van de te plaatsen amfibieën/reptielenschermen aan.

De blauwe (open ontgraving) en rode (gestuurde boringen) lijnen geven de ligging van het kabeltracé weer.

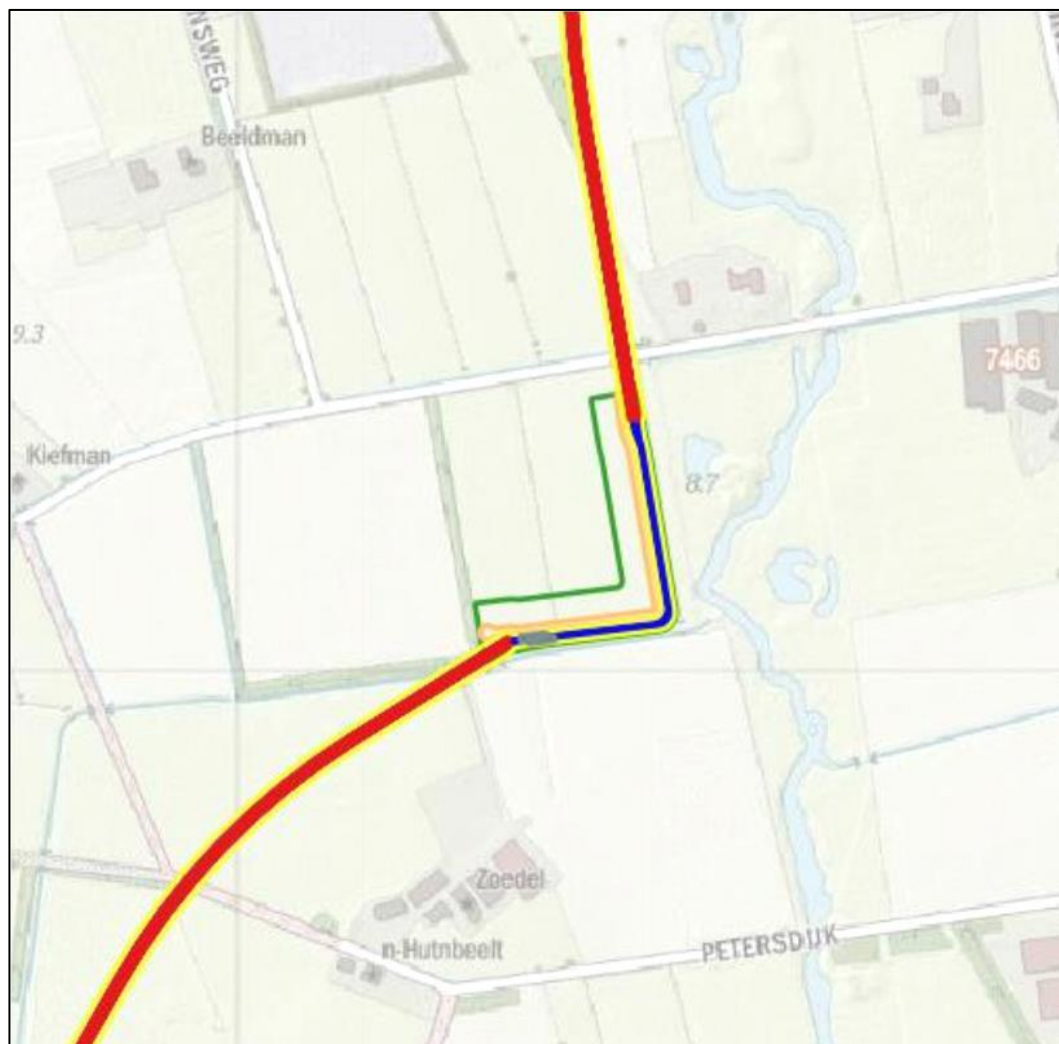
Natuurtoets

Aanleg 110 kV kabelverbinding Nijverdal - Rijssen

projectnummer 0432422.100

19 mei 2020 revisie 02

TenneT TSO B.V.

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Tolhuisweg 57
8443 DV HEERENVEEN
Postbus 24
8440 AA HEERENVEEN
T. 0615134454

www.anteagroup.nl

Copyright © 2019

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar worden
gemaakt door middel van druk, fotokopie,
elektronisch of op welke wijze dan ook,
zonder schriftelijke toestemming van de
auteurs.